სახალხო გაზეთი

№ 632 შაბათი, 23 ივნისი, 1912 წ. № 632

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ედირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სიეპრო სახლის ლ. და მ. მეტლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოსკოკია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. სადამოობით 5-ის [illegible]

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; [illegible] მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ [illegible] ფასად; [illegible] ერთეულ თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. [illegible] პარაკები შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართველთა „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონი № 12-29.

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. ცალკე № ყველგან 5 კ.
„ „ თვეში — 75 კაპ. დამატებანი 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა.

მისამართის გამოცვლა:

ტფილისისა ტფილისს გარეთისაზე ღირს . . . 40 კაპ. შეიძლება
და ქალაქ გარეთისა ქალაქ გარეთისაზევე ღირს მარკებით.
ტფილისს გარეთისა ტფილისისაზე . . . . . უფასოდ.
და ეხლანდელი მისამართი ძველ მისამართზე .

ხელის მომწერმა, რომელიც მისამართს იცვლის, უნდა შეგვატყობინოს დაწვრილებითი მისამართი, როგორც ძველი (ქალაქ გარეთელთ შეუძლიანთ გაზეთის ბანდეროლი გამოგზავნონ) ის ეახალი.

„სახალხო გაზეთი"-ს კანტორა.

სახალხო გაზეთი სურათებიანი დამატებით მიიღება ხელის მოწერა **1912 წლისათვის.**

(არ მიიღება ხელის მოწერა ცალკე უდამატებოდ და არც სურათებიანი დამატება იყიდება ცალკე).

წლიური ხელის მომწერნი იღებენ პრემიად I წ. „ზრდემლს".

წელიწადში ღირს 8 მან. 50 კაპ.
თვეში ღირს — 75 კაპ.

(როგორც ქალაქში, ისე ქალაქ გარედ),
საზღვარ-გარედ თვეში ზედ-მეტი 25 კაპ.

წლიურ ხელის მომწერთ 8 მ. 50 კ. უნდა ჰქონდეთ გადახდილი შემდეგ ვადებზე: პირველად 3 მან., მარტისათვის 5 მან., 1 პაისისათვის 7 მ. და დანარჩენი უნდა გადახდილი იყოს **1-ლ ივლისამდე.**

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და მხოლოდ მიმდინარე წლის ბოლომდე.

გაზეთს, ფულის მიღების უფლებით, არსად არავითარი აგენტი არა ჰყავს (გარდა წ.-კ. ს. მთავარ გამგეობის ტფილისის წიგნის მაღაზიისა) და ამიტომ პასუხს აგებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ფული ან ფოსტით არის გამოგზავნილი, ან პირდაპირ კანტორაშია მიღებული.

რედაქცია დაუბეჭდავ ნაწერების შესახებ ავტორებთან მიწერ-მოწერას არ ჰმართავს, თუნდ საპასუხო მარკაც იყოს გამოგზავნილი და დაუბეჭდავ წერილებსაც არ ინახავს. დანარჩენ შემთხვევაში ყოველ შეკითხვის ან რაიმე ცნობის შესახებ საპასუხოდ საჭიროა **ფოსტის მარკა.**

დანარჩენი პირობები იხ. გაზეთის სათაურში.

ტფილისის სახაზინო პალატა

ქალაქის უძრავ ქონებათა სახელმწიფო გადასახადის გადამხდელებს აუწყებს, რომ ფულის პირველი-ნახევრის გადახდის ვადა თავდება ამა ივლისის პირველსა. ამ ვადის შემდეგ, 19¹⁄₀ წლის 6 ივნისის დებულების 52 მუხლის თანახმად, გადასახადის ნახევარი „ნედოიმკად" გადაიქცევა და ამავე დებულების 54—60 მუხლთა თანახმად გაიაჰხდებათ ძალითამბს მიემატება ჯარიმა, ხსენებულ ვადიდან თვეზე 10/%. ფული უნდა შეიტანონ ადგილობრივ ნაზინაში „საკალადო" ფურცლისა, ან ფულის გადახდის გან ბადებითურთ.

(3—154—3)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ძლენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, ვეტცელის სასტუმროს და მიხეილის პროსპექტ. ახლო

ტელეფონი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი სპეციალისტი-ექიმები:

შინაგანი ავადმყ.	**ლამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღე, გარდა კვირისა). 11½—12 საათ.
	დავითიანი რ. ს. (ყოველ დღე) 1—2.
	ქიქოძე ტ. ს. (ორშაბათ. და ოთხშაბ.) 9—10.
	ალალაშვილი გ. გ. (ორშაბ., სამშაბ. და შაბათობით) 10—12.
	მანსვეტაშვილი ვ. მ. (ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—3.
	მიქელაძე შ. ბ. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. გ. (ყოველ დღე, გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
საშინაო-ქირურგიული	**მარკევიჩი ვ. ლ.** კონსულტატი (ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ.) 11½—12½.
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	ფირადოვი რ. ბ. (ყოველ დღე) 12—1.
საშინაო-ქალ. ქირურგიული.	ექიმი-ქალი **ვერბიცკი-ფირადოვისა ლ.** (ყოველ დღე) 11—12.
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	სულაკოვი ა. ი. (ყოველ დღე) 12—1.
	თიკანაძე ი. ე. (ყოველ დღე) 1—2.
ბავშვების ავადმყოფ.	**ლამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღ. კვირ. გარდა), 12½—12 ს.
	მიქელაძე შ. ბ. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. გ (ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
ნერვ. ავადმყ.	**გედევანიშვილი მ. ა.** (შაბათობით) 10½—11.
	დავითიანი რ. ს. (ყოველ დღე) 1—2.
ყელ. ყურ. ცხვ.	**ათენიანცი ნ. ა.** (ყოველ დღე) 1—2.
	ორემბოვსკი ნ. ს. (ყოველ დღე) 2½—3.
თვალ. ავადმ.	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** (ორშაბათობით, ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½.
ენ. ავადმ.	**მზარეულიშვილი ფ. ი.** (ყოველ დღე) 1—1½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათა მანგ. Wasserman. რჩევისათვის 50 კ., საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსულიები, შარდის ბუშტისა და მილების კაკეტერიზაცია; „**606**" **წამლის შეშხაპუნება**, ელექტროსით წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეღავათიანი საფასურით. (წ. 1010.53)

დ. სამტრედიაში
—სადგურის პირდაპირ—

ახლად გაიხსნა საუცხოოდ მოწყობილი რესტორანი

„ინტელიგენტი"

აზიურ და ევროპიულ სამზარეულოთი, ზომიერ ფასებში; თვიურად აბონემენტის ფასი: 2 თვისაგან 10 მან. 3—15 მან., 4 თვისაგან 18 მ. ერთი ჭიქა ღვინით.

პატივისცემით **დ. ჭანკოტაძე.**

(4—1342—3)

დოქტორი მედიცინისა

ი. ე. თიკანაძე

სამკურნალო აკადემიის სამშობიარო და სადოსტაქრო კლინიკების ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ფეხმძიმეთ, დედათაბუნების, სადოსტაქრო და საშარდე ორგანოთა (ვენეროლოგიურ ნაწილის გარდა) სნეულებით ავადმყოფ მანდილსნებს. ყოველ დღე საღამ. 5—7-მდის, კირჩნის ქ. სახ. № 18, თავ. ვაჩნაძისა. ოფიცერთა ეკონომიურ საზოგადოების მაღაზიის პირდაპირ.

საშარდე ორგანოთა სნეულებით ავადმყოფნი მხოლოდ ხუთშაბათობით და კვირაობით მიიღებიან. ტელ. № 1 92. (თ. 1037 193)

დაარსებულია 1904 წ.

სანატორიუმი
და საზაფხულო სამყოფი
ექიმ ვახტანგ დ. ღამბაშიძისა

კატარა ცემი

მთის სადგური 1000 ფუტის სიმაღლეზე.

მოზარდ ქალ-ვაჟთათვის, ასაკით 8—15 წლამდე. სეზონი 15 ივნისიდან 31 აგვისტომდე. დაწვრ. ცნობებისთვის მიმართეთ ექ. **ვ. ღამბაშიძეს,** ქ. ტფილისს.

მიიღება დაქანცული და ნაავადმყოფარი, მადა დაკარგული, სისხლ-ნაკლები, ჰაობის ციებით დაავადმყოფებულნი.

არ მიიღება სიბერეთ დაავთმყოფებული,

(25.1291.26)

ჭიათურის
საძალებო პროგიმნაზიისთვის საჭიროა გამგე და რუსული ენის
მასწავლებელი.

თხოვნები მიიღება ამ პროგიმნაზიის სახელზე 15 მარიობისთვემდე.

(3.1353.1)

საგურთალოზე

მშვენიერ ალაგას,

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიკრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაკრებად ოთხკუთხ **საჟენი 80 კ.-დან.**

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლღას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 6 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. **უმორჩილესად ვთხოვთ** მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა.

(წ. 1147 323)

უპალიერი
ძმ. ტარნოპოლთა
ქარხნისა.
ტფილისის განყოფილება.

იმყოფება გოლოვინის პროსპ., № 21, სახ. არტისტ. საზ., **ტელეფ. № 355.**

საწყობში ყოველთვის ბლომად არის შპალიერი, რომელიც

საქარხნო ფასებში იყიდება,

თოფი 8 კსპ.-დან 6 მან.-დე. ქარხანას აქვს საწყობები რუსეთის იმპერიის ყველა დიდ ქალაქებში.

შპალიერის ნიმუშები იგზავნება უფასოდ. (50.159.26

ვაგზლის კერძო
სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან ავადმყ. 9½ ს. 10 ს,

ა. ნ. დიასამიძე ყოვ. დღე, კვირ.. გარდა. სიფილ, კანისა და ვენერ. 11 12 ს.

ბ. ა. ბოპოვი ყოვ. დღე, კვირ. გარდა ყელ, ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11 11 ½.

შ. ა. მიქელაძე შინაგან და ბავშვთა ავადმყ. 1 2 ს.

ნ. მ. მელიქიშვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1 2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტეორიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრედვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით,

წამლოგა „606"

(წლ—1018—252

ელექტრონისა და რენტგენის
სამკურნალო
მიხ. გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—1 ს., საღამოს 6—7 ს., გაშინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით. ვერა, ყორდანოვის ქ. № 20. (წ.—1022—44)

ექიმი **აბასთუმანში**
ე. ი. მინასიანცი

იღებს ავადმყოფებს. აგარაკი ტერმარქაროვისა. (წ. 1347.188)

ექიმი **კბილისა**
აბასთუმანში
ალ. სოლოდაშვილი

იღებს ავადმყოფებს. აგარაკი ტერმარქაროვისა. (0—1334—9)

ექიმი **ი. ი. ბერიშვილი**

სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ელისაბედ. ქ.,** № 94, საფოსტო განყოფი. პირდ. (95—1278—61)

ექიმი **ქალი კბილისა**
ნინო რცხილაძე

20 ივნისიდან მიიღებს ავადმყოფებს **ქ. თელავში** 9—3 საათამდე.

ექიმი **ე. ვაშაკიძე**

იღებს შიდაგან სნეულ. ავადმყოფ. დილის 9—3 საათ., საღამოს 7 ს., ბაქოს ქუჩა, № 12,

ექიმი **ბ. მუსხელიშვილი**

მიიღებს თვალის ავადმყოფ ყოველ დღე დილ. 9—11 ს. დიდი მთავრის ქ., № 67, სახლი სვანიშვილისა.

ექიმი **ივ. ბომართელი**

მიიღებს ავადმყოფთ დაბა **ბორჯომში** პირველ თიბათვიღან—პირველ ენკენისთვემდი.

(25.468.22)

ექიმი **კბილისა და ღრძილებისა**
პ. ა. ძაჯაია

იღებს ავადმყოფებს დილით 8—2 ს. საღამოთი 3—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, № 151 (დიდუბე). (თ.—1049—1 6)

ექიმი **პ. არდაზიანი**

შინაგან და ბავშვებ. ავადმყ. (სპეციალ. ფილტვებ. სნეულ, რევმატიზმიქარები) ტფილისი, ალექსანდროვის ქუჩა, № 3. 11—2 ს. საღამ. 5—7. (25.1045.130)

ექიმი **შ. ა. ბიქელაძე**

იღებს **შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ.—6½ ; 3 საათ. კაბეთის ქ., № 1

ნარკვევი

(ეროვნულ-გაზეთებიდან)

ამბობდნენ, მინისტრთა საბჭოს ეხლანდელი თავმჯდომარე კოკოვცევი სტოლიპინის ნაციონალისტურ პოლიტიკის წინააღმდეგი იყოვო. ამის გამო თ-დი მეშჩერსკი სწერს:

„მე თითონ გამიგონია კოკოვცევის სიტყვები, სტოლიპინის უმთავრესი შეცდომა ის იყო, რომ რუსეთის მართვა-გამგეობას პარტიული პოლიტიკა ამჯობინაო".

დღეს კი, როდესაც კოკოვცევს ძალა ჩაუვარდა ხელში, სრულიად გამოიცვალა. ამას მეშჩერსკი იმითი ჰხსნის, რომ სახელმწიფო ინტერესებისთვის ზრუნვას ზედ დაერთო ზრუნვა პირადს გავლენის შენარჩუნებისთვისო. ამას გამოუწვევია, მეშჩერსკის პოლიტიკის გაძლიერება.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ ნამესტნიკის საბჭოს წევრი დეუნკოვსი ორის თვით საზღვარგარედ დასასვენებლად გაემგზავრა.

✦ „სინათლე"-ს რედაქტორის ივ. პავ. როსტომაშვილის განთავისუფლება. 21 ივნისს, საღამოს, ტფ. სამოსამართლო პალატის განგანკარგულების თანახმად, მეტეხის ციხიდან მოულოდნელად გაანთავისუფლეს გაზეთ „სინათლე"-ს რედაქტორი ივანე პავლეს ძე როსტომაშვილი. როგორც მკითხველებმა იციან, ბ-ნი როსტომაშვილი სამართალში იყო მიცემული სისხლის სამართლის მე-129 მუხლის ძალით პალატამ როსტომაშვილი პირველად უდანაშაულოდ იცნო და სრულიად გაამართლა, მაგრამ, ბრალდებლის განსაჩივრების გამო, საქმე მეორედ გასარჩევად სენატმა ისევ პალატას დაუბრუნა. პალატამ ეს საქმე მეორედ განიხილა პალატის უფროსი მოსამართლის ლაგოდას თავმჯდომარეობით, რეოაქტორი [illegible] იცნო და ღირსების აყრა და სამუდამო გადასახლება გადაუწყვიტა. ბ-ნი როსტომაშვილი, რომელიც ოცის თუმნის ოავდებით იყო განთავისუფლებული, შეიპყრეს და თავდების ნება ალარ მისცეს. რედაქტორის დამცველებმა ნაფიცმა ვექილებმა თავ. ანდრონიკაშვილმა და გრუზენბერგმა პალატის განაჩენი კვლავ სენატში განასაჩივრეს: სენატმა პალატის განაჩენი დაარღვია და საქმე პალატას დაუბრუნა, მესამედ გასარჩევად. 2 ივნისს, ბ-ნი როსტომაშვილი გაანთავისუფლეს. სათავდებო ფული ისევ ძველი ოცი თუმანი—დარჩა.

✦ სომეხთა ქათალიკოსის ჩამოსვლა. 21 ივნისს, საღამოს 6 საათზე, ჩქარის მატარებლით ბალაჯარით ტფილისში ჩამოვიდა სრულიად სომეხლთა ქათალიკოსი **გეორქ V,** რომელსაც რკინის გზის სადგურზე მიეგებნენ: სომხის უმაღლესი სამღვდელოება, საზოგადო დაწესებულებათა წარმომადგენელნი და მრავალი გარეშე ხალხი. სადგურზე ქათალიკოსს, სხვათა შორის, მიესალმენ სიტყვით მართლ-მადიდებელ სამღვდელოების წარმომადგენელი დეკანოზი თოთიბაძე და გენ.-ლეიტენანტი ი. ი. სანჟანოვი. სადგურიდან ქათალიკოსი აუარებელ ხალხის თანხლებით ვანქის ტაძარში გაემგზავრა, სადაც მცირე პარაკლისი გადაიხადა, ტაძრიდან გაემართა საეპარქიო სახლში, სადაც თავმოყრილნი იყვნენ მისივე ამალა, სამღვდელოება, წესრიგის დამცველი კომიტეტი და საპატიო მოქალაქენი. სახლი გვიანობამდე გაჩირაღდნებული იყო.

✦ სამღვდელოების შორის. ქართლ-კახეთის სასინოდო კანტორამ ამ დღეებში საქართველოს ეკლესიების ბლაღოჩინებს დაუგზავნა სადრამო საკითხის გამომრკვევ კომისიის დადგენილება და სთხოვა კანტორას თავისი აზრი წარმოუდგინონ ამ დადგენილების შესახებ. კომისიას, რომლის თავჯდომარედაც საქართველოს ეგსარხოსი იყო და რომელშიაც მონაწილეობას იღებდნენ ეპისკოპოსები ანტონი ლ პიმენი, გუბერნატორი და სხვანი, საჭიროდ უცვნია სამღვდელოების ნივთიერად უზრუნველსაყოფად და იმ უსიამოვნების თავიდან ასაცილებლად, რომლის დრამის აღების დროს მღვდელსა და მრევლის შორის ხდება ხოლმე, 1) ხორბლეულის მაგივრად მრევლს ფული გადახდეს სამღვდელოების სასარგებლოდ, თვითეულ კომლს ორი მანეთი წელიწადში, როგორც ეს დაწესებულია ქუთაისის გუბერნიაში და 2) ეს ფული მრევლს გადახდეს სხვა საზოგადო გადასახადებთან ერთად. თუ სამღვდელოება კომისიის აზრს მოიწონებს, მაშინ აღძრულ იქმნება ნამესტნიკის წინაშე შუამდგომლობა, რათა დადგენილება სისრულეში იქნას მოყვანილი.

✦ ანდრია სოლომონის ძე ღულაძემ ტფ. გუბერნატორს სთხოვა, ნება დართოს, რათა ტფილისში გამოსცეს რუსულ ენაზე ყოველდღიური გაზეთი „ტფილისის დილა", გაზეთის თითო ეგზემპლიარი კაპეიკი ეღირება.

✦ ქუთაისის მოქალაქეს მიხეილ სპირიდონის ძეს გაჩეჩილაძეს **ტფ. გუბერნატორმა ნება დართო** გამოსცეს ტფილისში ყოველდღიური სურათებიანი სამხატვრო გაზეთი ქართულ ენაზე „ნიავის" სახელით.

✦ ფინანსთა და გზათა მინისტრებთან შეთანხმებით, სახელმწიფო კანტროლიორმა 1 ივნისიდან დააწესა დროებითი საკონტროლო ნაწილები: 1) ქ. ტფილისში—„კახეთის რკინის გზის გაყვანის კონტროლი" და 2) ქ. ეკატერინოდარში „შავი ზღვისა და ყუბანის რკინის გზის გაყვანის კონტროლი".

✦ [illegible]ტა-ტელეგრაფის მთავარ[illegible]ობამ ნება დართო მიმდინარე [illegible]ლის პირველ ოქტომბრიდან ს. [illegible]ალხაზოვის (ტფილისის მაზრა) სასოფლო სამმართველოსთან საფოსტო ოპერაციები წარმოებდეს. ამისდა მიხედვით ტფილისის ფოსტა-ტელეგრაფის ოლქის უფროსმა ტფ. გუბერნატორს სთხოვა, საფოსტო საქმეების წარმოების გასაცნობად სართიჭალის საფოსტო განყოფილებაში გაჰგზავნოს ამ სოფლის სამართველოს მწერალი ვასილ რემიზოვი.

✦ მეაბრეშუმეობისა და მეფუტკრეობის კურსებზე, რომელიც 1 ივნისიდან დაარსდა კავკასიის სააბრეშუმო სადგურთან, ლექციების კითხვა კვლავ გრძელდება და გასტანს 1 ივლისამდე. კურსებზე 40 მსმენელია, მათ შორის არიან სოფლის მასწავლებელნიც, სახალხო სკოლების დირექციების მიერ, თავის ხარჯით გამოგზავნილნი.

✦ 21 ივნისს ტრამვაის გაქანებულ ვაგონიდან № 52, რომელიც კახეთის ქუჩაზე მიდიოდა, უცებ გადმოხტა თელავის მცხოვრები გიორგი ფირუზას ძე როსებოვი, წაიქცა და მძიმედ დაშავდა. როსებოვი არამიანცის სახელობის საავადმყოფოში გაჰგზავნეს.

✦ გარდაიცვალა აბასთუმანში ტფ. ქალაქის მოსამსახურე ქალი ბახტაძისა, რომელსაც მცირე წლოვანი ვაჟიშვილი დარჩა. ბავშვის გამოზრდას გარდაცვალებულის თანამოსამსახურენი კისრულობენ.

✦ ქალაქის ქუჩების მოსაკირწყვლელად 100,000 მანეთია გადადებული. ქალაქის გამგეობამ რამდენიმე წინადადება მიიღო სხვა და სხვა ფირმისაგან, რომელთაც ჭსურთ სამუშაოს აღება. წინადადების განხილვას ქალაქის საბჭოს სატეხნიკო კომისია გუშინ შეუდგა

✦ ექსკურსია. მოკლე ხანში ტფილისში ჩამოვლენ კურსკის მარინეს სახელობის საქალებო გიმნაზიის მოსწავლენი. პოლიცმეისტერმა განკარგულება მოახდინა, რათა ექსკურსანტებს ყოველგვარი კანონიერი დახმარება აღმოუჩინონ.

✦ მომავალ 1913 წლის მარტში გაიხსნება შინამრეწველობის სრულიად რუსეთის გამოფენა. ამიტომ კავკასიაში მიწათმომწყობ და მიწათმოქმედების მთავარ გამგემ შუამდგომლობა აღძრა; რადგანაც კავკასიაში შინამრეწველობა კარგად არის განვითარებული, შინამრეწველური ნაწარმოები საუცხოო თავისებურობით გამაირჩევა და როგორც ადგილობრივ ისე უცხოეთშიაც დიდი გასავალი აქვს, ამიტომ მთავარ გამგე ოხოულობს კავკასიის შინამრეწველობისათვის ცალკე, განსაკუთრებული განყოფილება იქნას დაარსებული.

✦ „ზაკავკ. რეჩ"-ის დაჯარიმება. 21 ივნისს ტფ. გუბერნატორმა 200 მან. დააჯარიმა „ზაკ. რეჩის" რედაქტორი თავ. გ. ი. ფალავანდიშვილი გაზეთის № 142-ში მეთაურ წერილის დაბეჭდვისათვის სახელმწიფო სათათბიროს მომავალ არჩევნების შესახებ. თუ ჯარიმას არ გადაიხიდს, თვე-ნახევრით დაპატიმრებენ.

✦ 21 ივნისს ტფილისში 33 უპასპორტო შეიპყრეს.

✦ ტფილისში უკვალოდ დაიკარგა „19 თებერვლის" ქუჩაზე მცხოვრები სათადარიგო პრაპორშჩიკი მარტიროს კარაპეტიანცი.

საზოგადოებანი და კრებები.

✦ ქართ. შორის წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობამ, 21 ივნისის კრებაზე, მსჯელობა იქონია განსვენებულის ი. ს. გოგებაშვილის ანდერძის შესახებ. შეადარა დავალება და [illegible]ლოდნელი შემოსავალი [illegible]ოგადოების მუზეუმის შესახებ. გამგეობამ დაადგინა: ზაფხულ[illegible] დაიკეტოს, მოსაწესრიგებ[illegible]ად. თვალყურის დევნა გამგეობის წევრს დ. კარიჭაშვილს დაევალა. მესამე საკითხი სენაკის სკოლას ეხება. ამ სკოლის სამეურნეო კომიტეტი უხერხულ მდგომარეობაშია, რადგან სკოლის შენობა დაწყებული აქვთ და დასამთავრებლად საჭირო თანხა კი არ მოეპოვება. კომიტეტის თხოვნის გამო, გამგეობამ დადგინა: ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა საკრებულოს და ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკს აცნობოს სენაკის სკოლის ვითარება

და თან ეთხოვოს მათ, შეატყობინონ გამგეობას, რა საშუალებას ჰსურთ მიმართონ სკოლის უზრუნველ საყოფად.

✦ **კავკასიის ქალაქების წარმომადგენელთა მეორე კრების გამო.** კრების საორგანიზაციო კომიტეტმა გუშინ კრების პროგრამა გაუგზავნა კავკასიის სამთო ოლქის ინჟენრებს და აცნობა, რომ კრების მოწვევა დანიშნულია 1913 წლის მეორე ნახევარში ტფილისში და ამიტომ საჭიროა წინადვე ამოირჩიონ თავიანთი წარმომადგენელნი და მოხსენებათა შედგენასაც ახლავე შეუდგნენ.

სასწავლებლებში

✦ **ტფილისის სარეალო სასწავლებლის** მეშვიდე დამატებითი კლასი წელს ოთხს ქართველს გაუთავებია: დავით ერისთავს, სოლომონ ზალდასტანიშვილს, ალექსანდრე ლეონიძესა და ელიზბარ წამალაშვილსა.

სასამართლო.

✦ **თავ. უჩა დადიანის** საქმე, რომელიც ტფ. სამოსამართლო პალატის სესიას კავკავში უნდა გაერჩია, გადაუდვიათ, რადგან რამდენიმე უმთავრესი მოწმე არ გამოცხადებულა.

ქუთაისი.

✦ ქუთაისის მეთუნუქეებს განზრახვა აქვთ ამ მოკლე ხანში საკუთარი კოოპერატიული სახელოსნო გახსნან. მიმართონ ბ. გუბერნატორს თხოვნით ნება დართოს მომავალი კოოპერაციის სასარგებლოდ მოაწყონ სეირნობა, საღამოები და სხვ., რომ ამგვარად კოოპერატიული სახელოსნოს დაარსების საქმე მოაგვარონ.

✦ პარკის ფასმა ქუთაისსა და მაზრებში ძლივს 12½ მ. აიწია. ნუხაში 15—16 მანეთამდია. მოსავალი პარკისა წინა წლებთან შედარებით ძალიან მცირეა ჩვენში და ამავე დროს ფასიც ასე მცირეა.

✦ მომავალ ივლისის პირველ რიცხვებში აგარაკ „ბახმაროს“ «ოზ. მაზ.) დასათვალიერებლად ექსკურსია მოეწყობა. ექსკურსიაში მონაწილეობის მიღების მსურველთ, მამაკაცსა, თუ ქალს გზის ხარჯად ერთი თუმანი გადახდებათ და ადრევე უნდა განაცხადონ ეს სურვილი „კოლხიდის“ რედაქციაში. გამგზავრების დღე თავის დროზე გამოცხადდება. გზადაგზა ელექტრო-თეატრის—„რადიუმის“ გამგენი ფიქრობენ კინემატოგრაფიული სურათების გადაიღებს.

✦ **მთავრობის განკარგულება.** ქვემო იმერეთში ბორნები შეკრულია. მუშაობის შეწყვეტა გამოიწვია მთავრობის განკარგულებამ, რომ ბორნებს გარედან თუნუქი ჰქონდეს შემოკრული, ბანი ჰქონდეს შემოვლებული ⁄ᲡᲐᲔᲠᲗᲝᲓᲘ გაუმჯობესებული იყოს. ამ ბორნებით დღეში ორი ან სამი მგზავრი გადის, უმეტეს ნაწილად კი დატვირთული ურმები, და ხარ-კამეჩები გადაჰყავთ.

ბათომი

✦ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა ცირკულიარით მიმართა ყველა სასწავლებელთა უფროსებს, რომ მომავალი „თეთრი ყვავილის“ დღისთვის მოწაფეთაგან დამზადებული ყვავილებისაგან აღებული ფულები ცალკე შეინახონ და გადასცენ ოლქის მზრუნველს. ეს ფულები მოხმარდება კისლავოდსკში, სოჭაში, სოხუმში, აბასთუმანში და ანაპაში განზრახულ სანატორიის აგებას, რომელიც მოსწავლეთათვის იქნება აგებული.

✦ ბათომის ქალაქის გამგეობას დეპეშით ატყობინებენ, რომ ნამესტნიკის თანაშემწემ ნება დართო ქალაქს აიღოს მოკლე ვადით 90,000 მან. სესხი.

✦ ბათომის ქალაქის პირველ დაწყებითი სკოლის ზედამხედველი მასწავლებელი ღლონტი სთხოვს ქალაქის გამგეობას შეაკეთოს მისდამი რწმუნებულ სკოლის შენობა.

✦ ქალაქის ექიმი აცნობებს ქალაქის გამგეობას, რომ მეეტლეები აჩერებენ ეტლებს ისეთ ადგილებზედ სადაც ამის უფლება არა აქვთ, რის გამოც ქუჩები ისვრება. ამიტომ სანიტარული ექიმი სთხოვს ქალაქის გამგეობას აუკრძალოს მათ არა დანიშნულ ადგილებზე ეტლის გაჩერება.

✦ კავკასიის ნამესტნიკმა სამშობლოში დაბრუნება აუკრძალა ზუგდიდის მაზრის მცხოვრებთ: არტემ მიქავას, ნიკო სარელს, ალ. ნიკიფოროვს, მის ცოლს ბარბარეს და ვლ. გოგნიაშვილს, რომელნიც კავკასიის საზღვრებიდან გაძევებულნი არიან.

ბორჯომი

✦ საერო თანხიდან გახსნეს მეთოდიური კურსები კავკასიის პირველ დაწყებითი სკოლების მასწავლებელთათვის.

სოფლად

✦ ამას წინად ნატანების მახლობლად ტყეში ნახეს სრულიად გახრწნილი გვამი ადამიანისა, ქუდით უცვნიათ, რომ მკვდარი მოსწავლე ახალგაზდა უნდა იყოს. ვინაობა ჯერ ვერ გაიგეს.

✦ სოფ. **საქაშეთი.** 14 ივლისს მოსულმა სეტყვამ თითქმის სრულიად მოსპო მცხოვრებლების ჯეჯილები და ბაღები. გაფუჭებულია აგრედვე სოფ. შინდისის მცხოვრებთა ნათესებიც.

✦ სოფ. დიღომი. ხვალ, კვირას, 27 ივნისს ქართულ დრამატიულ სცენის მოყვარეთაგან ადგილობრივ სკოლის დარბაზში წარმოდგენილი იქნება: ა. ცაგარლის „ბაიყუში“ და ი. გრიშაშვილის „ტიმოთეს ლეღვი“.

საპედაგოგიო გამოფენა პეტერბურგში.

(დასასრული *)

აი რა და რა სასკოლო ავადმყოფობაა გავრცელებული:

1) სიბეცე. მთელ რუსეთში გასინჯული იყო 98,423 საშუალო სკოლის მოსწავლე, მათში ბეცი აღმოჩნდა 13754 ანუ 13,9 კავკასიაში გასინჯული იყო 4815, მათში ბეცი აღმოჩნდა—445 ანუ 10,6 პროც. გამოჩენილი ჰიგიენისტი ერისმანი ამბობს, რომ ეს ციფრი სწორე არ არის, სიბეცე უფრო მეტად არის გავრცელებული რუსეთის სკოლაშიო. მან მაგ., მარტო პეტერბურგის საშუალო სასწავლებლებში აღმოაჩინა, რომ 30% ყველა მოსწავლეებისა ბეცები არიან, თუ შევადარებთ მოსამზადებელ და მერვე კლასს, ვნახავთ, რომ მოსამზადებელში ბეცია მხოლოდ 8,8%, მერვეში კი 22,6%. ეს ციფრებიც საკმარისია იმის დასამტკიცებლად, თუ რავდენად მოქმედობს სკოლა სიბეცის გავრცელებაში: მოსამზადებელ კლასიდან დაწყობილი მერვე კლასამდის ბეცთა რიცხვი თითქმის ერთი სამად იზდება.

2) ხერხემლის გამრუდება წარმოსდგება ცუდ პარტაზე ჯდომისაგან. ამ ავადმყოფობის გაგება, როცა ხერხემალი ცოტათია გამრუდებული, ძნელია, მხოლოდ სპეციალისტი თუ გაიგებს. ხოლო თუ ხერხემალი ძალიან არის გამრუდებული, მაშინ ავადმყოფობს გაგება ადვილია. ხერხემლის გამრუდება ძალიან უნდა იყოს გავრცელებული რუსეთის სკოლებში, მაგრამ თუ სტატისტიკა იძლევა პატარა პროცენტს, ეს აიხსნება იმით, რომ მოსწავლეებს სინჯავდნენ არა სპეციალისტები. სულ გასინჯული იყო 116,458 მოსწავლე, ხერხემალ გამრუდებული აღმოჩნდა 4448 ანუ 3,8%, კავკასიაში კი 1,6%. როგორცა ვსთქვი ასე პატარა პროცენტის მიღება აიხსნება იმით, რომ ძნელია გაგება ამ ავადმყოფობისა. თუ შევადარებთ მოსამზადებელ და მერვე კლასს ვნახავთ, რომ მოსამზადებელშია 3,1%, მეხუთეში 4,7% ხოლო მერვეში 4,1%. ხერხემალ გამრუდებულთა რიცხვი მოსამზადებელიდან მეხუთემდე იზრდება, შემდეგ კი კლებულობს.

3) ცხვირიდან სისხლის დენა მოსწავლეებში ძალიან გავრცელებულია. დიდხანს ჯდომა, უჰაერობა, თავით მუშაობა არღვევს სისხლის ნორმალურ მოძრაობას და იწვევს სისხლის წავარდნას ცხვირიდან. 116,458 მოსწავლიდან ცხვირიდან სისხლის დენა ჰქონდა 3504-ს ანუ 3 პრ. კავკასიაში 485 მოსწავლიდან 110-ს ანუ 2,3 პრ. რომ შევადაროთ მოსამზადებელი და მერვე კლასი ვნახავთ, რომ მოსამზადებელში სისხლის დენა ჰქონდა 2,9 პრ. მესამეში 3,7 პრ. მერვეში 1,8 პროც. ცხვირიდან სისხლის დენა მოსამზადებელი კლასიდან მესამემდე მატულობს, შემდეგ კი კლებულობს, და მერვეში მხოლოდ 1,9 პროც. იძლევა. ჩემის აზრით ეს აიხსება იმით, რომ მოსამზადებელში მოსწავლის სხეული ნორჩია და ვერ ეგუება იმ პირობებს, რომელშიაც იგი მოათავსეს.

4) თავის ტკივილები. ვის არ ახსოვს თავისი მოსწავლეობა, ვის არ ახსოვს თუ რამდენი ტანჯვა მიუყენებია მისთვის თავის ტკივილს ან თავის გაბრუებას. «ძილის დაკლება, დაღლილობა, კლასის გაფუჭებული ჰაერი, უმოძრაობა ყველა ესენი ჰქმნიან პირობებს თავის ტკივილებისას.

რუსეთში 116,458 მოსწავლეთაგან თავის ტკივილებით ავადმყოფი აღმოჩნდა 11,315 ანუ 9,7 პროც. კავკასიაში 4,815-დან 411 ანუ 8,5 პრ.

მოსამზადებელში 6 პროც., მეშვიდეში 12 პროც., მერვეში 8,9 პროც.

5) ნერვების მოშლა და საზოგადოდ ნერვებით დაავადმყოფება ძალიან უნდა იყოს მოსწავლეებში გავრცელებული. სკოლის წესები, ცუდი ჰაერი, დიდ ხანს ჯდომა კლასში, ეგზამენები, ნიშნები, მასწავლებლების ცუდად მოპყრობა ყველა ესენი მოქმედობენ ნერვებზე. ნევრასტენია, ისტერია, სულიერი ავადმყოფობანი, თავის მკვლელობა და სხვა სულ ნერვების აშლილობის ბრალია. საზოგადოდ ნერვებით დავადმყოფებული მოსწავლეთა რიცხვი დიდი უნდა იყოს, მაგრამ თუ სტასტიკური ცნობები პატარა პროცენტს იძლევიან, ეს იმის ბრალია, რომ ძალიან ძნელია ნერვების ავადმყოფობის გაგება. თვით მცნება „ნერვებით დაავადმყოფება“ ჯერ გამოურკვეველია.

რუსეთის სკოლებში 116,458 მოსწავლიდან ნერვებით ავად ყოფილა 3476 ანუ 2,9 პროცენ. კავკასიაში 4815 მოსწავლიდან ავად ყოფილა 39 ანუ 0,8 პროც. (ეს იქ საცა მოსწავლეებმა რამდენიმე მასწავლებელი მოჰკლეს!

მოსამზადებელში ავად ყოფილა 1,3 პროცენ. მერვეში 6,3 პროცენ.

6) სკოლის ყიფი (ყელის ჩამოსვლა школьный зобъ). ამ ავადმყოფობით 116,458 მოსწავლიდან ავად ყოფილა 561 ანუ 0,5 პროცენ. კავკასიაში ეს ავადმყოფობა არ არის ნაჩვენები.

მოსამზადებელში ავად ყოფილა 1 პროცენ. მეექვსეში 10 პროც. მერვეში 4,5 პროცენ.

ამგვარად, ცუდად მოწყობილი სკოლა და უგვანოდ დაყენებული სწავლა აღზრდის წესი ასახიჩრებს ჩვენს ბავშვებს როგორც ფიზიკურად, ისე ფსიხიურად, და დროა მიექცეს ამას ყურადღება. სკოლამ უნდა აღგვიზარდოს ფიზიკურად და ფსიხიურად ძლიერი მომავალი თაობა და არა ენერგიას მოკლებული, უსაქმო, ყბედი ნევრასტენიკები. მაგრამ განა ჩვენ მოვესწრობით ამას? ჩვენ, ქართველებს, არა გვაქვს ჩვენი ქართული სკოლა, ვერც შევქმნით იმას ახლო მომავალში, ჩვენში გამეფებული რუსული სკოლა ვერ აღგვიზრდის ენერგიით აღსავსე ახალ-თაობას, და ჩვენი ერის განვითარება დამოკიდებული იქნება დიდ-ხანს კიდევ იმ ერთეულ დიდ ბუნებოვან პირებზედ, რომელთაც თავიანთის ენერგიით გადასთელეს ყველა დამაბრკოლებელი მიზეზები, თვით განივითარეს თავიანთ თავი, დაუხლოვდნენ ხალხს, გაიგეს მისი გულის ნადები დაამოუდგნენ მას გვერდში, (ე. ი. ჩვენში გახსნილი რუსული სკოლები) ჩვენ გადაგვარების გზისაკენ მიგვაქანებს, მხოლოდ თვითგანვითარებას, შეგნებას შეუძლიან ჩვენი ხსნა.

დასასრულ მკითხველის ყურადღება მინდა მივაქციო ფინლიანდელთა სახალხო სკოლაზედ. ფინლიანდელთ, როგორც მოგეხსენებათ, ავტონომია აქვთ მინიჭებული. ავტონომიის წყალობით მათ უფლება აქვთ ჰქონდეთ თავიანთ ეროვნული სკოლა დაბალი თუ უმაღლესი, ფინური სკოლა არ ემორჩილება რუსეთის სახალხო განათლების სამინისტროს. ყველა საგნების შესწავლა ყოველივე გვარ სკოლაში სწარმოებს ფინურ ენაზედ. ფინური სკოლა სამაგალითოდ არის დაყენებული. მაგრამ ფინური სკოლის ორიგინალობა გამოიხატება იმაში, რომ ფინნები სკოლის საშუალებით ებრძვიან სხვა და სხვა გვარ ცუდ საზოგადო მოვლენათ, მაგალ. ლოთობას, და სკოლებთან აწესებენ სხვა და სხვა გვარ საზოგადოებებს მაგ. პირუტყვთა მფარველ, სიფხიზლისას და სხვა, რომელთა მიზანია კარგ ჩვეულებათა გავრცელება; გამოფენაზედ ერთ ალაგას აწერია: „სიფხიზლის სწავლება ფინურ სკოლებში. თქვენ თვით ეს საათაური დაგაინტერესებთ და მოისურვებთ ამის გაგებას, თუ როგორ შეიძლება სიფხიზლის სწავლება, როგორც ყველას გაეგება რუსეთში ძალიან არის გავრცელებული ლოთობა, და ეს მოვლენა რუსეთის კეთილდღეობას ძირს უთხრის. ბევრ საშუალებებს იგონებენ, რომ როგორმე შეებრძოლონ ამ სენს: აარსებენ სიფხიზლის საზოგადოებებს, სახელმწიფო სათათბიროში ლაპარაკობენ, რომ აკრძალონ ბოთლებს ზედ დეეწეროს ეს შხამიაო და სხვა. ფინნებს კი სულ სხვა საშუალება მოუგონიათ. მართლაც და სიფხიზლესაც ადამიანი ბავშობიდანვე უნდა შეეჩვიოს, და ბავშობიდანვე უნდა იცოდეს, თუ რად არის სიფხიზლე უკეთესი ლოთობაზე. ფინების სახალხო სკოლების პროგრამაში შედის საგანი „სიფხიზლე“. როგორი არის პროგრამმა ამ საგნისა მე არ ვიცი, რადგანაც იგი ფინურ ენაზეა დაწერილი. აქ გამოკიდულ ხელსაწყოებისაგან კი სჩანს, რომ სიფხიზლის გაკვეთილები ჰიგიენის გაკვეთილებს უნდა წააგავდეს. მაგალითად გამოკიდულია ანატომიური სურათები ჯანსაღი ადამიანისა და ლოთისა; სურათი გულისა, კუჭისა, ღვიძლისა, თირკმელებისა, ტვინისა და სხვა. ყველა ეს სურათები გვიხატავენ, თუ როგორ ზოქმედებს ადამიანზე ლოთობა. არის სურათი, თუ როგორია ცხოვრება ფხიზელი და ლოთი ადამიანისა. (ეს მგონი უფრო ხალხში გასავრცელებლად უნდა იყოს). იქვე ალაგია სხვა და სხვა სახელმძღვანელო წიგნები. სიფხიზლის ეგზამენიც არსებობს. ვისაც უნდა მიიღოს სიფხიზლის დიპლომი უნდა წერითი ეგზამენი დაიჭიროს. გამოფენილია საეგზამენო ნაწერები და დიპლომები.

ამას გარდა ფინურ სკოლებთან არსებობს მოსწავლეთა სიფხიზლის საზოგადოება. პირველი სიფხიზ[illegible] საზოგადოება დაარსდა 1886 წ. [illegible] დენტთა შორის. 1902 წლიდან [illegible] თანავე საზოგადოებათ დაარსდ[illegible] შუალ[illegible] ⁄ᲡᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ ᲡᲙᲝᲚᲔᲑᲘ. 19[illegible] ყველა მოსწავლეთა სიფხიზლის [illegible] ზოგადოებანი შეერთდნენ ერთა[illegible] შეჰქმნეს „ფინელ მოსწავლეთა [illegible] ხიზლის კავშირი.“, ეხლა კავ[illegible] აქვს 75 ადგილობრივი საზოგა[illegible]ბა, რომელშიაც ითვლება 7500 [illegible]ვრი. კავშირი ეწევა ლოთობის [illegible] წინააღმდეგო პროპაგანდას სხვა [illegible] სხვა საშუალებით: 1) მართავს [illegible] ფერატებს და კითხვებს; 2) საზ[illegible]ლო კონგრესებს, 3) ნიშნავს [illegible] კურსს ლოთობის საწინააღმდ[illegible] თხზულებისას. 4) სცემს საკ[illegible] ორგანოს 5) სცემს წლიურსა და [illegible] და სხვა ლიტერატურას.

გამოფენის სხვა განყოფილება[illegible] ძლიერ საინტერესოა, მაგრამ მათ[illegible] არ შევჩერდები. კავკასიის სამ[illegible] წავლო ოლქს გამოუფენია თ[illegible] სასწავლებლების ხელსაწყონი, [illegible] გიერთი ხელსაწყო გაკეთებუ[illegible] თვით მოსწავლეთა მიერ. ეტყ[illegible] რომ ყველა კავკასიის ოლქის მ[illegible] გამოფენილი, მხოლოდ გამოფენ[illegible] სათვის არის დამზადებული, და [illegible] ფი გამოფენიდან მეორეზედ გა[illegible] აქვთ. ხელსაწყონი დაძველებულ[illegible] არიან და შავად გამოიყურებ[illegible] ყველაფერი უშნოდ ყრია, გამტვრ[illegible] ანებულან, და მომვლელი არავ[illegible] ჰყავს. ოლქის მზრუნველს სხვა[illegible] შორის გამოუკიდნია კედელზე ს[illegible] და სხვა ნივთები, რომელიც ის ს[illegible] ნეთში მოგზაურობის დროს შე[illegible] კრებია, დიდი მადლობის დიდ[illegible] კავკასიის ოლქის მზრუნველი, რ[illegible] მან მონაწილეობა მიიღო გამოფენ[illegible] ზედ, სხვა ოლქებს არაფერი მონ[illegible] წილეობა არ მიუღიათ.

გიორგი ბურჭულაძე.

ᲕᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲩᲐᲮᲔᲒᲐᲠᲓᲔᲡ ᲛᲣ ᲖᲔᲣᲛᲘ ᲓᲐ ᲒᲘᲒᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐᲡ?

ხოლო უკე თუ ურთიერთარს იკ[illegible] ნებოდეთ და შეიპამბოდეთ, იხილეთ, [illegible] უკვე ურთიერთარს განილინეთ

გალატ. 5,[illegible]

ძლიერს ვეღირსეთ ამ ორი-სამ[illegible] წლის წინად და დავაარსეთ ისეთ[illegible] დაწესებულება, როგორიც არის სა[illegible] ქართველოს საისტორიო და საეთნო[illegible] გრაფიო საზოგადოება. ამ საზოგა[illegible] დოებას, როგორც ვიცით, აზრად [illegible] აქვს შეაგროვოს, ყიდკით თუ შე[illegible] წირულებით, ყოველივე ნაშთი დ[illegible] ძეგლი ჩვენის წარს[illegible]ლისა და ჩვენი[illegible] ერის დამახასიათებელი; შეაგროვოს [illegible] ესე ყოველივე ერთად, შეისწავლოს [illegible] თითოეული მათ შორის და მი[illegible] შუქი მოჰფინოს ჩვენს ძველსა და [illegible] დღევანდელს ცხოვრებას. აზრი ა[illegible] გვარ საზოგადოების დაარსებისა არ[illegible] ახალია, ძველია. ჯერ ისევ 1885 წელს[illegible] დაიბეჭდა გაზ. „დროებაში“ დიდ წე[illegible] რილი განსვენებულ დიმიტრი ბაქრა[illegible] ძისადმი, რომ ამ ჩვენს დიდად ბე[illegible] ჯითს და მხნე მკვლევარს ეთავეწ[illegible] ასეთის საზოგადოების დაარსება, [illegible] შემოეკრიბნა მის გა შემო [illegible]

წარსულიდან

ᲩᲔᲛᲘ ᲛᲝᲒᲝᲜᲔᲑᲐᲜᲘ.

2

1888—1895 წ.წ.

(დასასრული *)

VII.

დადგა მესამე ზამთარი უსტკამენოკორსკში ჩემი ცხოვრებისა და დაიწყო ჩემი ტანჯვაც. გადასახლებულთა უწინ მჭიდრო კალონია დაიქსაქსა; ყველა როგორღაც თავის ქერქში შეძვრა, ერთმანეთს ვეღარ ვეგუებოდით. საერთო იდეურ ინტერესებით ცხოვრების ადგილი დაიჭირა წვრილმან საპირადო ინტერესებმა, გაჩნდა წვრილმანი ინტრიგები, შუღლი და ისედაც მწარე ცხოვრება კიდევ უფრო გამწარდა. ყველას გულს მოაწვა სევდა, ყველას ნერვები აეშალა. მიყრუებულ ადგილას გადაკარგული ახალგაზდობა, დაშორებული ყოველ საზოგადოებრივ მუშაობას, უსაქმო და ხელფეჩ შებორკილი, ჰკარგავდა სულის თანდაყოლილ სიმხნეს. ზოგმა ლოთობას მიჰყო ხელი, ზოგი ბანქოს თამაშში ატარებდა ღამე და ღამეს. მე არაყის მოყვარული არ ვყოფილვარ და ვერც ბანქოს თამაშობას შევეჩვიე მაინც და მაინც. ამიტომ ვიყავ კარჩაკეტილივით ჩემს ოთახში და ვითვლიდი თვეებსა და დღეებს, როდის დამიდგებოდა ის ბედნიერი ჟამი, როცა ჩემს საყვარელ სამშობლოში დავბრუნდებოდი. ჩემი უბედურება ის იყო კიდევ, რომ იმ ხანებში თვალების ტკივილმა მომიხშირა და ერთ-ერთ ასეთ ტანჯვაში ვიყავ, ოსმალეთ-ბულგარეთის ომი დაიწყო, ვერნერი გადასახლებული ყოფილა მაშინ და სამხედრო მინისტრისათვის უთხოვნია—მომქმედ ჯარში გამგზავნეთო. შინაგ. საქმეთა მინისტრი დასთანხმებია სამხედრო მინისტრის შუამდგომლობას და ვერნერი კავკასიის სამხედრო ველზე გაუგზავნიათ, ყარსის რაზმში.

— იქ ჩამრიცხეს, სთქვა ვერნერმა, ქართველ თავადის ჯანდიერის ბატალიონში (თუ პოლკში—კარგად არ მახსოვს)... საოცარი იყო ამ ჯანდიერის გულადობა, სიმამაცე! ბევრჯელ საშინელ გაჭირვებულ მდგომარეობაში მინახავს და ერთხელაც არ დაუკარგავს სულის წარმოუდგენელი სიმშვიდე: დინჯად, აუჩქარებლად, სრულის სიმშვიდით იქცეოდა, თითქო თავის კაბინეთში მჯდარიყოს... ეს სხვანაირი მამაცობა იყო რაღაც; აღმოსავლეთის ფატალიზმის შედეგი უნდა იყოს ესეთი მამაცობა... ერთხელ მთის ძირში ვიდექით; მთის გადაღმა ოსმალთა ძლიერ რაზმის ბანაკი იყო. ჯანდიერმა გამოიწვია მსურველები და ბანაკის დასაზვერავად გაგზავნა; მაგრამ იმათი ცნობებით არ დაკმაყოფილდა, შეჯდა ცხენზე და ორიოდე კაზაკის თანხლებით ჭირდაპირ მთის აღმართს შეუდგა. მთის წვერს რომ მიუახლოვდა, კაზაკები დასტოცა და აღარ ჰქონდა და ამიტომ თანდათან ბუნებრივი ფერი უბრუნდებოდა იმის თმას. ერთხელ კამერაში შეკვიდა მასთან ჟანდარმის აფიცერი და მიესალმა—გაუმარჯოს ბ. „რიჟის“-ო და გორგიც იძულებული გახდა ვინაობა გამოემჟღავნებინაო... როცა რუს-ოსმალთა ომი დაიწყო, ვერნერი გადასახლებული ყოფილა მაშინ და სამხედრო მინისტრისათვის უთხოვნია—მომქმედ ჯარში გამგზავნეთო. შინაგ. საქმეთა მინისტრი დასთანხმებია სამხედრო მინისტრის შუამდგომლობას და ვერნერი კავკასიის სამხედრო ველზე გაუგზავნიათ, ყარსის რაზმში.

— იქ ჩამრიცხეს, სთქვა ვერნერმა, ქართველ თავადის ჯანდიერის ბატალიონში (თუ პოლკში—კარგად არ მახსოვს)... საოცარი იყო ამ ჯანდიერის გულადობა, სიმამაცე! ბევრჯელ საშინელ გაჭირვებულ მდგომარეობაში მინახავს და ერთხელაც არ დაუკარგავს სულის წარმოუდგენელი სიმშვიდე: დინჯად, აუჩქარებლად, სრულის სიმშვიდით იქცეოდა, თითქო თავის კაბინეთში მჯდარიყოს... ეს სხვანაირი მამაცობა იყო რაღაც; აღმოსავლეთის ფატალიზმის შედეგი უნდა იყოს ესეთი მამაცობა... ერთხელ მთის ძირში ვიდექით; მთის გადაღმა ოსმალთა ძლიერ რაზმის ბანაკი იყო. ჯანდიერმა გამოიწვია მსურველები და ბანაკის დასაზვერავად გაგზავნა; მაგრამ იმათი ცნობებით არ დაკმაყოფილდა, შეჯდა ცხენზე და ორიოდე კაზაკის თანხლებით ჭირდაპირ მთის აღმართს შეუდგა. მთის წვერს რომ მიუახლოვდა, კაზაკები დასტოცა და მარტო ავიდა. ოსმალებმა დაიწყეს და საშინელი სროლა ასტეხეს. ჯანდიერი დამშვიდებული იდგა ამ ჯოჯოხეთში და დურბინდით ათვალიერებდა მტრის ბანაკს, რამდენისმე წუთის შემდეგ აუჩქარებლად, დამშვიდებით მობრუნდა და ჩვენკენ დაეშვა!..—მახსოვს კიდევ, განაგრძო ვერნერმა, ერთი სასაცილო შემთხვევა. ერთ საღამოს ჩვენი ბატალიონი, პოზიციის გამოცვლის დროს, მოულოდნელად შეეხეგა ოსმალთა ბეგრად უფრო დიდრიცხოვან რაზმს. მცირე შებრძოლების შემდეგ, ჩვენი ჯარი დაიქსაქსა და უკუგდებულ იქნა, ზოგ აფიცრების დაბნევისა და სიმხდალის გამო, ჩვენი ბატალიონის უკან დაწევა დიდის არევ-დარევით და უწესოებით მოხდა. მეორე დღეს ჯანდიერმა ყველა აფიცერი დაიბარა და თავის კარავთან დაამწკრივა. ერთხელ აუარა ამ ფრონტს, შემდეგ შუა ალაგას გაჩერდა და დაიღრიალა: „გრცხვენოდესთ“-ო. შემდეგ ენერგიულად გადაფურთხა და ხმის ამოღებლად თავის კარავში შებრუნდა. აფიცრები მეტად გააჯავრა ასეთ ფორმით გამოთქმულმა საყვედურმა, მაგრამ ხმის ამოღება ვერ გაბედეს და დარცხვენილები დაიშალნენ...

1893 წლის გაზაფხულზე ბევრ ამხანაგს ვადა გაუთავდა და რუსეთში წავიდა; დავრჩით ოთხნი, რომელთაგან ორი კიდევ წავიდოდა შემოდგომაზე; ასე რომ მთელი წელიწადი მარტო ორნი უნდა დავრჩენილიყავით უსტკამენოგორსკში. ცალკე მოსალოდნელ მარტოობამ, ცალკე იმან, რომ მეტად მომბეზრ-

*) იხ. „სახ. გაზ“. № 631

*) იხ. „სახ. გაზ“. № 630

დაჯარიმეს, თუმცა საქალაქო საქმეებში მართლა აღმოაჩინეს უწესოებანი და ფულის ნაკლულებაც...

შემდეგ, ერთის მხრით აგრეთვე გასართობად და მეორე მხრით საქმისადმი ხალისით და მეცნიერებისათვის მოსალოდნელ სარგებლობის გამო, განვიზრახე სამეტეოროლოგიო სადგურის დაარსება (საქმე ვიცოდი, რადგან გიმნაზიაში რამდენსამე წელს, სხვა ამხანაგებთან ერთად ⁄ მათემატიკის მასწავლებლის ელჩუკოვის ხელმძღვანელობით, განვაგებდი გიმნაზიაში არსებულ სამეტეოროლოგიო სადგურს). მთელ სემიპალატინის ოლქში, რომელიც სივრცით აღემატება პრუსიის სამეფოს ტერიტორიას, ასეთი სადგური არ არსებობდა. გავუგზავნე სათანადო მოხსენება პეტერბურგის მთავარ საფიზიკო ობსერვატორიას; ამან დახმარება სთხოვა ომსკის გენ.-გუბერნატორს. გენ.-გუბერნატორი თანაგრძნობით მიეგება საქმეს და ვადასდო 500 მან. მალე პეტერბურგიდან მომივიდა მეორე ხარისხის სამეტეოროლოგიო სადგურის ყველა ინსტრუმენტი და იარაღი (1-ლ ხარისხის სადგურები რუსეთის 8—10 დიდ ქალაქშია მხოლოდ) და შეუდექ სადგურის გამართვას; ჩემი ბინის ეზოში დაიდგა „ბუდკა“ ტერმომეტრებით, წვიმისა და თოვლის საზომი და სხვა და აგრედვე აიმართა დიდი, რამდენიმე საჟენიანი ბოძი ფლიუგერისათვის. ამ მზადებამ და აგებამ დიდი სენსაცია გამოიწვია იმ მიყრუებულ კუთხეში: მთელი ქალაქი მოდიოდა საყურებლად, სოფლებიდან საგანგებოდ მოდიოდნენ ცხენოსანი ყირგიზები, მთელი საათობით იდგნენ ლობესთან და შესცქეროდნენ ფლიუგერის მოძრაობას!..

ზაფხულში უსტკამენოგორსკს ჩამოვიდა საქმეებისათვის გენ.-გუბერნატორის განკარგულებაში მყოფი საგანგებო მინდობილებათა მოხელე შტაბის აფიცერი ვერნერი (ძმა გამოჩენილის საეროობო სტატისტიკოსისა და ცნობილ მწერლისა). სხვათა შორის ამას დავალებული ჰქონოდა ჩემი სადგურის დათვალიერება. ერთი კვირა დაჰყო ჩვენს ქალაქში ვერნერმა, ყოველდღე მოდიოდა ჩემთან და ახლო გავიცანი. ის ერთ დროს თითონ დაისაჯა საპოლიტიკო რწმენისათვის და ევროპის ჩრდილოეთ რუსეთის ერთ-ერთ გუბერნიაში იყო გაგზავნილი. სხვა ქართველებსაც იცნობდა და ზოგიერთი თავისი მოგონება მათ შესახებ გამიზიარა. მოგითხრობთ ორიოდეს, რომელიც დამამახსოვრდა. იცნობდა გიორგი ზდანოვიჩს, რომელსაც ძალიან აქებდა—დიდი ნიჭისა და რკინის ენერგიის ახალგაზდა იყოო. იმის დაქერისა ვერნერმა შეშდეგი ამბავი მიამბო: გიორგი დიდ მონაწილეობას იღებდა მე-70 წლების სარევოლიუციო მოძრაობაში. პოლიცია დიდის გულმოდგინებით დაეძებდა „რიჟის“ (рыжій), ამ მეტსახელით იყო ცნობილი ზდანოვიჩი სარევოლიუციო წრეებში. ბოლოს დაიჭირეს ერთი რევოლუციონერი, რომელზედაც ექვი შეიტანეს, ზდანოვიჩი არისო, მაგრამ ის გარემოება აფიქრებდა ჟანდარმებს, რომ დაჭერილი სრული ბრიუნეტი იყო და არა ქერა, გიორგის ციხეში საღებავი წამლები ჰხოლოდ თვითგანვითარებას, შეგნებას შეუძლიან ჩვენი ხსნა.

დასასრულ მკითხველის ყურადღება მინდა მივაქციო ფინლიანდელთა სახალხო სკოლაზედ. ფინლიანდელთ, როგორც მოგეხსენებათ, ავტონომია აქვთ მინიჭებული. ავტონომიის წყალობით მათ უფლება აქვთ ჰქონდეთ თავიანთ ეროვნული სკოლა დაბალი თუ უმაღლესი, ფინური სკოლა არ ემორჩილება რუსეთის სახალხო განათლების სამინისტროს. ყველა საგნების შესწავლა ყოველივე გვარ სკოლაში სწარმოებს ფინურ ენაზედ. ფინური სკოლა სამაგალითოდ არის დაყენებული. მაგრამ ფინური სკოლის ორიგინალობა გამოიხატება იმაში, რომ ფინნები სკოლის საშუალებით ებრძვიან სხვა და სხვა გვარ ცუდ საზოგადო მოვლენათ, მაგალ. ლოთობას, და სკოლებთან აწესებენ სხვა და სხვა გვარ საზოგადოებებს მაგ. პირუტყვთა მფარველ, სიფხიზლისას და სხვა, რომელთა მიზანია კარგ ჩვეულებათა გავრცელება; გამოფენაზედ ერთ ალაგას აწერია: „სიფხიზლის სწავლება ფინურ სკოლებში. თქვენ თვით ეს საათაური დაგაინტერესებთ და მოისურვებთ ამის გაგებას, თუ როგორ შეიძლება სიფხიზლის სწავლება, როგორც ყველას გაეგება რუსეთში ძალიან არის გავრცელებული ლოთობა, და ეს მოვლენა რუსეთის კეთილდღეობას ძირს უთხრის. ბევრ საშუალებებს იგონებენ, რომ როგორმე შეებრძოლონ ამ სენს: აარსებენ სიფხიზლის საზოგადოებებს, სახელმწიფო სათათბიროში ლაპარაკობენ, რომ აკრძალონ ბოთლებს ზედ დეეწეროს ეს შხამიაო და სხვა. ფინნებს კი სულ სხვა საშუალება მოუგონიათ. მართლაც და სიფხიზლესაც ადამიანი ბავშობიდანვე უნდა შეეჩვიოს, და ბავშობიდანვე უნდა იცოდეს, თუ რად არის სიფხიზლე უკეთესი ლოთობაზე. ფინების სახალხო სკოლების პროგრამაში შედის საგანი „სიფხიზლე“. როგორი არის პროგრამმა ამ საგნისა მე არ ვიცი, რადგანაც იგი ფინურ ენაზეა დაწერილი. აქ გამოკიდულ ხელსაწყოებისაგან კი სჩანს, რომ სიფხიზლის გაკვეთილები ჰიგიენის გაკვეთილებს უნდა წააგავდეს. მაგალითად გამოკიდულია ანატომიური სურათები ჯანსაღი ადამიანისა და ლოთისა; სურათი გულისა, კუჭისა, ღვიძლისა, თირკმელებისა, ტვინისა და სხვა. ყველა ეს სურათები გვიხატავენ, თუ როგორ ზოქმედებს ადამიანზე ლოთობა. არის სურათი, თუ როგორია ცხოვრება ფხიზელი და ლოთი ადამიანისა. (ეს მგონი უფრო ხალხში გასავრცელებლად უნდა იყოს). იქვე ალაგია სხვა და სხვა

რულნი წარსულის შესწავლისა, გაეწურთნა საისტორიო და საარქეოლოგიო კვლევა-ძიების საქმეში და მით საძირკველი ჩაეყარა ისეთიც დიდებულის საქმისათვის, როგორიც არის შესწავლა და გამომზევება მშობელის ერის წარსულის ცხოვრებისა. იმ ხანებშივე იყო დაბეჭდილი ჟურნალ „ივერიაში“ ვრცელი წერილი „საისტორიო სკოლა და საისტორიო საზოგადოება“. მაგრამ ეს წერილები დარჩა ხმად მღაღადებლისად უდაბნოსა შინა. ეტყობა, ჯერ დრო არ იყო მაშინ მომწიფებული ამისთანა საქმისათვის; ჯერ საკმაო გონებრივი ძალა არ იყო ამისთანა მუშაობისათვის. მოგროვება ნივთებისა და ხელ-ნაწერებისა აუცილებლად საჭირო შეიქმნა. შეწირულება ამ გვარ ნივთებისა და ხელ-ნაწერებისა თავის რიგით სწარმოობდა და ყოველივე ეს ნივთი და ხელ-ნაწერი თავს იყრიდა წერა-კითხვის საზოგადოებაში. საკმაოდ მოზრდილს ბიბლიოთეკას მალე მიემატა მდიდარი ბიბლიოთეკა სამეგრელოს მთავრისა 1885 წელს. ორის წლის უკან ალექსი-მესხი შვილის ბიბლიოთეკის შემოწირვამ უფრო კიდევ გაამდიდრა ძვირფასი საუნჯე ძველის წიგნებისა და ხელ-ნაწერებისა. ამას მოჰყვა შემოწირვა რ. ერისთავისა და დ. ჩუბინაშვილის ბიბლიოთეკისა და ასე ამ რიგად მოგროვდა შეწირულებითა და შეძენით აუარებელი მასალა, რომელიც უნდა დაედგეს საფუძვლად საეროვნო-მუზეუმისა და წიგნთ-საცავის დასარსებლად.

ამავე დროს, მხარ და მხარ იზრდებოდა და მდიდრდებოდა ამ გვარივე მუზეუმი და ხელ-ნაწერების ბიბლიოთეკა, დაარსებული ზემოხსენებულ დიმ. ბაქრაძის თაოსნობით სიონის ტაძრის ეზოში და ეწოდა სახელად „საეკლესიო მუზეუმი საქართველოს სამღვდელოებისა“. ამ ახლო ხანში დაარსდა, როგორც მოვიხსენეთ ცალკე საზოგადოება საისტორიო და საეთნოგრაფიო, რომელმაც სულ მცირე ხნის განმავლობაში დიდი ნდობა და სიყვარული დაიმსახურა მთელის საქართველოსი, ამ ცალკე ორგანიზაციამ, რომელსაც გარს ახვევიან მცოდნე კაცნი, სიძველეთა მოყვარულნი და კვლევა-ძიებისათვის ცოტად თუ ბევრად მომზადებულნი, დიდი მხნეობა და უნარი გამოიჩინა მუშაობისა, ძველ ნივთებისა და ხელ-ნაწერების შეგროვისა და შეძენისა, როგორც ყიდვით ისე შემოწირულებით. ძისმა წარმომადგენელებმა მოვლეს თითქმის მთელი საქართველო და აუარებელი მასალა იშოვეს, ჩამოიტანეს ტფილისში და მოაგროვეს ერთს ალაგს რიგზე ანუ სხვითა, დაწყობითა და დალაგებით. მარტო ეპ. კირიონისაგან ჩამოიტანეს, თუ ხელნაწერები და თუ წიგნები და ძველი ფული ოქროსი, ვერცხლისა და სპილენძისა 50 ფუთამდე. თავად-აზნაურობამ დიდის თანაგრძნობით გაუწოდა ხელი შვილისა ამ ახლად დაარსებულ საზოგადოებას და ყოველ წლივ უხვად სწირავს ფულს ბანკის მოგებიდან, რათა საზოგადოებამ კვლავ მხნედ განაგრძოს როგორც მატება ბიბლიოთეკა—მუზეუმისა, ისე მისი შესწავლა, გამოკვლევა და ბეჭდვა აუარებელ სიგელ-გუჯრისა—ამ ნამდვილ ისტორიის საბუთებისა.

ამბობენ, რომ საქართველოს სამღვდელოება მზად არის თავისი საეკლესიო მუზეუმი გადასცეს, თუ საკუთრებად არა, შესანახად, მოსავლელად, გამოსაკვლევად და გამოსაძიებლად საყოველთაო საცნობლად ისტორიისა და ეთნოგრაფიულ საზოგადოებასო. ამაზედ უკეთესი განკარგულებაც აღარა იქნება-რა. ცალკე ღარიბ მუზეუმის არსებობას, ისიც ნესტიანსა და მეტად შევიწროებულ ბინაზედ, ბევრად უკეთესია მისი შეერთება საისტორიო და საეტნოგრაფიო საზოგადოების ბიბლიოთეკა-მუზეუმთან, მეტადრე მაშინ, როცა აგებულ იქმნება შესაფერი და შესაბამი შენობა ერთვნულის მუზეუმისათვის. მით უმეტეს, როგორც, გავიმეორებთ, საისტორიო საზოგადოებას ჰყავს ისეთი გამგებელი ორგანო ანუ საბჭო საზოგადოების წევრთაგან არჩეული, რომელსაც მაგ საქმის ცოდნაცა აქვს, სიყვარულიცა, მოვლა-პატრონობის შნოცა და მის სამეცნიერო კვლევა-ძიების უნარიცა.

ახლა ჯერი მიმდგარია წ. კ. საზოგადოების ბიბლიოთეკა-მუზეუმზედ. საკითხავი ახლა ის არის, როგორ უნდა მოიქცეს წ. კ. საზოგადოება? დაიტოვოს თვითონ ეს ბიბლიოთეკა-მუზეუმი და ააშენოს საკუთარი შენობა უკვე თავის ფონდებით ნაყიდს მამულში „ფიქრის გორაზედ“. თუ ესე ყოველივე ჩააბაროს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას და უთხრას: აი, მამული, ჩემგან შეძენილი, აი, მალე ფულიც მზად მექნება 150.000 მან. სამუზეუმო შენობის ასაგებად, შემოწირული განსვენებულ დავით სარაჯიშვილისაგან, მიიღე ჩემგან, არა საკუთრებად, არამედ შესანახად, დასაცველად და ჩვენის ქვეყნის სასარგებლოდ შესასწავლად ეს ძვირფასი ჩემი მუზეუმი და ბიბლიოთეკა. ეცადე,—არ დაჰფლა ეს ქანქარი მიწაში, არამედ გაზარდე აღნადგინებით და მით ჭმატებდე სიკეთეს შენს ქვეყანას, ჩვენს საშობლო ძხარესაო. ეგ ძვირფასი საუნჯე მე მოვიპოვე ზოგი სყიდვით, ზოგი შემოწირულებით, აქამდე დავიცავ, რამდენადაც შემეძლო, მაგრამ ძაგ საუნჯით სარგებლობას მე ისე ვერ ვახერხებ, როგორც შენ მოახერხებ, რადგან შენ მხოლოდ ამნაირი საქმე დაგიხატავს აზრად და ნატვრად. მე სხვაც ბევრი საქმე მაქვს საკეთებელი, ისიც დიდად სასარგებლო ქვეყნისათვის, ისიც აუცილებლად საჭირო და დიდმნიშვნელოვანი და ვით ძამ იგი ცალკე საქმე შენ იტვირთე, შენ ჩაუდექ მეთაურად, ჩემიც შენსას შეუერთე საეკლესიო ძუზეუმიც იტვირთე, თუ ჩვენმა სამღვდელოებამ!.. ბოლოს გადავწყვიტე მეხუთე წელიწადი სხვა ქალაქში გამეტარებინა და გავგზავნე შინ. საქმეთა სამინისტროში თხოვნა აკმოლინის ოლქის ქალაქ პეტროპავლოვსკში გადაყვანის შესახებ. პასუხი მხოლოდ შემოდგომაზე მოძივიდა: ნება მომცეს და, მიუხედავათ იმისა, რომ ვადის დასრულებამდე 7—8 თვე მიკლდა, მაინც ვარჩიე წასვლა. გადავეცი სამეტეროლოგიო სადგური ერთ ადგილობრივ მცხოვრებს და ჩრდილოეთისაკენ გავსწიე.

პეტროპავლოვსკში პოლიტიკური სამი ოთხი-ღა დამხვდა, დანარჩენებს ვადა გაეთავებინათ და წასულიყვნენ. ახალ ალაგას და ახალ ამხანაგებში, ცოტა არ იყოს, გავერთე და 8 თვემ შეუმჩნევლად გაირბინა. ბოლოს, დადგა სანატრელი, საოცნებო დღე: 1894 წლის 14 ივნისი. სწორეთ ამავე დღეს გამოვეთხოვე პეტროპავლოვსკს და მომავლის იმედებით სავსე სამშობლოსაკენ გავემგზავრე.

VIII.

ივლისის პირველ რიცხვებში ჩამოვედი ტფილისს და გადავწყვიტე აქ დარჩენა საცხოვრებლად, რადგან ჩემი უექველი განზრახვა იყო ქართულ პრესსაში მიმეღო მონაწილეობა. იმ თავითვე ამ განზრახვის სისრულეში მოყვანა ვერ გავბედე: მინდოდა ჯერ ქართველ საზოგადოებას მწერლებს და მოღვაწეებს გავცნობოდი, მინდოდა ადგილობრივი ცხოვრება, ჩვენი ჟამთა სიავე, ჩვენი საზოგადოებრივი ინტერესები და საქმეები გამეცნო; მინდოდა აგრეთვე წ.-კ. საზოგადოების ბიბლიოთეკის შემწეობით შემევსო ის საკმაოდ დიდი ნაკლი, რომელსაც ვგრძნობდი ქართულ ისტორიისა და მწერლობის ცოდნაში. ამიტომ დავაპირე რაძე ადგილის [illegible]ძებნა, რომელიც ვერ დაძებნილა მეცადინეობას, ვეოც შემდეგში მწერლობაში მონაწილეობ[illegible]ტრუქციის გადასინჯვა; 7) მოხმიღებას, და თან საჭირო [illegible]ასსა; 8) ამორჩევა იმწევრებისა, სარს მომცემდა ცხოვრებისამდებობას ვადის გასვლამდე.

მით უმეტეს, რომ უკვე ოჯახის [illegible]

ტრონი ვიყავი. ადგილი მალე [illegible]

ძებნე: რკინის გზის სამმართველ[illegible]

სამეურნეო განყოფილებაში. [illegible]

კურიოზიც: ჩემდა საუბედურ[illegible]

შემხვდა სამსახური ჩემის თვალ[illegible]

სათვის სრულიად შეუფერებ[illegible]

სახელდობრ—საანგარიშო განყო[illegible]

ლებაში. პირველადვე მომცეს [illegible]

სადგენად რაღაც ანგარიში წლ[illegible]

რად დახარჯულ სხვა და სხვა [illegible]

ლისა. დიდ ფურცელზე, რომელი[illegible]

აჭრელებული იყო მრავალ ხაზებ[illegible]

შესაფერ გრაფებში უნდა შემეტ[illegible]

ციფრები და ბოლოს თითო გრაფ[illegible]

ჯამი უნდა მეანგარიშნა. ფურცე[illegible]

ზე აჭრელებული პატარ-პატარა გ[illegible]

ფები სულ ერთიანად ამერია და [illegible]

ფრები ისე ჩავსვი, რომ განყოფ[illegible]

ლების უფროსმა ბუჰგალტერმა ო[illegible]

დღე იმუშავა და მაინც ვერაფერ[illegible]

გაუგო ჩემს ანგარიშს. ცხადი იყო, [illegible]

რომ საანგარიშო განყოფილებაში [illegible]

ვერ გამოვდგებოდი და დავიწყე [illegible]

განყოფილებებში ადგილის გამ[illegible]

ძებნა.

მაგრამ, მთლად ეს ჩემი ეგმა [illegible]

ნის გზაზე სამსახურისა უნაყოფ[illegible]

იყო თურმე: იმ დუხჭირმა ძალ[illegible]

რომელმაც ჯერ უნივერსიტეტს [illegible]

მაშორა და მერე ცხრა მთას იქ[illegible]

და ამ ქალაქში ცხოვრება, მაფიქრებინა სხვაგან სადმე გადასვლა. ამ ხანებში წარმოუდგენელად მწყუროდა სამშობლოში დაბრუნება. ვინც იძულებით დიდი ხნით არ ძოშორებია საამშობლოს, იმან არ იცის, რა არის ეს ფიქრი სამშობლოზე, ეს მწარე სევდა. ქართულად ვინმესთან გამოლაპარაკება იმ დროს ჩემთვის საოცნებო რამ იყო. ქართულ წიგნებსა და „ივერიას“, რომელიც მომდიოდა მაშინ, ისეთის გულმოდგინებით და სიყვარულით ვკითხულობდი, როგორიც არასოდეს მქონია წინად; გაზეთში განცხადებასაც კი არ ვტოვებდი წაუკითხავად... ერთხელ შემთხვევით გავიგე, რომ უსტკამენოგორსკის ცენტრალურ საკატორგო ციხეში ორი ქართველი ტუსაღი არისო. წავიყვანე ნაცნობი კაზაკის აფიცერი და მივედი კატორგის უფროსთან; ბევრი ვეხვეწე, მოეცა ჩემთვის ნება ემეთი ნახვისა, მაგრამ ვერაფერი გამოვიდა; რომ გამიგონ—პოლიტიკური გადმოსახლებული ციხეში შემოუშვი, სამსახურიდან გამომაგდებენო. მეორედ ერთმა ამხანაგმა შემოირბინა ჩემთან და მითხრა დღეს დილიდან ქალაქში ვიღაც ახალი პირი გაჩნდაო, ჩერქესკაშია გამოწყობილი და ნაბადი ახურავსო, თქვენი „ზემლიაკი“ უნდა იყოსო. მაშინვე გავექანე იმის საძებრად. ორი-სამი საათის ხეტიალის შემდეგ ვიპოვეთ ეს „ზემლიაკი“, მივედი, გავეცან; აღმოჩნდა სამსახურიდან გადამდგარი თერგის ოლქის კაზაკი-აფიცერი... ასეთ სენტიმენტალურს გუნებაზედაც კი მომიყვანა მაშინდელმა გადასახლებამ. [illegible]

წლიურ ხელის მოწერითა საყურადღებოდ

ამით ვაცხადებთ, რომ თანახმად ხელის მოწერის პირობებისა, წლიური ხელის მოწერის ფასის გადასახდელი მეოთხე და უკანასკნელი ვადა არის 1 ივლისი, როდესაც გადახდილი უნდა იყოს სრული ფასი 8 მან. და 50 კ. —✦— „სახალხო გაზეთის“ კანტორა.

ღვდელოებამ მართლა მოინდომა, როგორც ამბობენ, შენდა გადმოსაცემად და გააერთიანე ეს ცალკ-ცალკე გაფანტული საუნჯენი ჩვენის წარსულის ცხოვრებისა, ეს ნაშთნი და ძეგლნი ჩვენის წარსულის საერთო მწუხარებისა და დიდებისაო.

(დასასრული იქნება)

გრიგოლ ყიფშიძე.

სხვა და სხვა ამბავი

ავტომობილების შეჯიბრება.

ავტომობილების შეჯიბრება დაიწყო 17 ივნისს. მარშრუტი ასეთია; პეტერბურგი, რიგა, ვარშავა, ჟიტომირი, კიევი და მოსკოვი. სულ უნდა გაიაროს სამი ათასი ვერსი.

—

საქართველოს ეგზარხოსი

ინოკენტი ამ დღეებში პეტერბურგს ჩავა. ინოკენტი, როგორც სინოდის წევრი, მონაწილეობას მიიღებს სინოდის საზაფხულო სესიის სხდომებში.

—

„ნოვ. ვრემია“ გადმოგვცემს, რუსეთში ამ ბოლოს დროს ძალიან გაძლიერდა შპიონაჟი. გერმანიის ერთი ჯაშუშთაგანი, ვინმე ლეიტენანტი დანნი, კიდეც დაუჭერიათ.

—

სტოკჰოლმში ამჟამად ეგრედ წოდებული „ოლიმპიის ვარჯიშობაა“ გაძართული. თოფის სროლაში პირველი ადგილი ამერიკამ დაიჭირა, ძეორე ინგლისმა, შვეციამ, სამხრეთ აფრიკამ, საფრანგეთმა, ნორვეგიამ, საბერძნეთმა, დანიამ და ბოლოს რუსეთმა.

—

როგორც ხმები დადის, კიდევ ერთი დეპუტატი ინიშნება ვიცეგუბერნატორად. ეს დეპუტატი ნაციონალისტი ლადომირსკია.

უცხოეთი

ავსტრია-ჰუნგრელების აზრი სამშვიდობო მოლაპარაკებაზე.

„ნეიე-ფრაიე-პრესე“ ადასტურებს ხმებს, ამ ბოლოს დროებში ძალიან გაცახარებული მოლაპარაკება არის გამართული დიდ სახელმწიფოთა კაბინეთებისა, რომელიც ოსმალეთ-იტალიის შერიგებას შეეხებაო.

მოლაპარაკებას ჯერ ვერაფერი შედეგი მოჰყოლია, რადგან მოლაპარაკების მონაწილენი ვერ შეთანხმებულან იმ მოთხოვნილებათა მიღებისათვის, რაიც ოსმალეთსა და იტალიას წამოუყენებია. იტალიის საზოგადოება ძალიან მტრულად შეხვედრია ოსმალეთის წინადადებას: იტალიის სუვერენიტეტი მხოლოდ იმ ადგილებს უნდა შეეხებოდეს, რომელიც ნამდვილად იტალიის ხელთაა. მაგრამ რომსა და სტამბოლში უკვე აღარავინა ყოფილა პრინციპით მოწინააღმდეგე სამშვიდობო მოლაპარაკებისა. საზოგადოდ, ოსმალეთი ძალიან სხვა ჰანგით აულაპარაკებია იტალიის მოქმედებას. ეგეის ზღვაზე და სტამბოლში ძლიერ ხშირად გაისმის მშვიდობიანობისაკენ მომწოდებელი ხმა. მოლაპარაკების დაწყების საბაბიც უკვე გამოუნახავთ, ეხლა სრულიად აღარა სჩანს ძველი შეურიგებლობა. ოღონდ სტამბოლის სამხედროთა წრეებში ლაპარაკი არის თურმე, ტრიპოლის დამცველებს ნება და საშუალება მიეცით ხელჩართულ ბრძოლაში დაუპირდაპირდნენ იტალიელებსა და თავი იჩინონო.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. საააგენტო)

საზღვარ-გარეშე

22 ივნისი.

პრეზიდენტის არჩევნები.

მინეაპოლისი. პროგრესისტ რესპუბლიკელთა კავშირმა გადასწყვიტა ვილსონს მისცეს ხმა. რუზველტის ძომხრეთა ბელადმა ლანსინგმა, ძიჩიგანის შტატშა განაცხადა, რუზველტის პარტია მეტად აღარა გვყარიაო.

ირლანდიის ავტონომია.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატა. ირლანდიის ავტონომიის კანონ-პროექტის (ბილის) პირველი ძალი ძიღეს 316 ხმით 223 წინააღმდეგ.

სპარსეთის ამბავი.

თავრიზი. სეარაბიდან იუწყებიან, მაპსევნებს მთავრობის ჯაოთან მოსვლიათ ბრძოლა. ძთავრობის ჯარი-სათვის 6 ძოუკლავთ და 4 დაუჭრიათ. მაპსევსეისაგან შეძიებული ხალხი თავიზის ასლო-ძახლო სოფლებიდან ეხიზნება და ქალაქში ჩაოდის. გიეკლუს თეძს (მაპსევნები არიან) აგაოის გუბერნატორისათვის ოორჩილება გასაცხადებიათ, რისთვისაც ძათ უწყალოდ სცარცავენ და ძოცვენ.

ჩინეთის სესხი.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატა. აკლენდმა პალატას განმარტეა ძისცა ჩინეთის სესხის გაძო. ალბიმნა, თუ ფული, რასაც ეხლა ჩინეთი თხოულობს, იმაზე ნაკლებია, რასაც წინად ძოითხოვდა, აოაფეოია, დაინტერესებულ ძხარეებს კეოაფერს ახაოალეესო. ჩინეთს ძალით ვერ ძიაჩერებენ, რაძდენის აღებაც აოა ჰსურს. საქძე ძეიძლება დაეყოვნოს ძიოკიოდ სესხის გარანტიაძ.

გუბერნატორის მოკვლის განზრახვა.

გონკონგი. ახალ გუბერნატორს მეის ჩინელმა რევოლვერი ესროლა, მაგრამ ააცდინა. ბოროტ-გამზრახველი დააპატიმრეს.

კანტონის კრება

შანჰაი. კანტონის საეროვნო კრებამ წინადადება წამოაყენა, კანტონის მოქალაქეთა სიაში ამოვშალოთ მანჯურთა დინასტიის მომხრე რეფორმატორები კანიუვი და ლიანჩიჩაო, რომელნიც 1898 წლის არეულობის შემდეგ იაპონიაში სცხოვრობენო.

მატარებელთა შეჯახება

კორნინგი (ნიუ-იორკის შტატი) ჩქარი მატარებელი სადგურზე მდგარ სამგზავროსას დაეჯახა. სამგზავრო მატარებლის ორი ვაგონი გადაბირქვავდა, ამბობენ 30 დაღუპულა და 50 კაცი დაშავებულაო.

გერმანიისა და რუსეთის იმპერატორთა შეხვედრა

ბალტიის ნავთ-სადგური. გერმანიის იმპერატორს დიდის ამბით და ზეიმით შეხვდნენ. გერმანიის ესკადრის მოახლოებაზე ასტყდა ზარბაზნის სროლა. იქიდანაც პასუხს აძლევენ. რუსეთის იმპერატორი გადავიდა გემ „გოგენცოლერნზე“ იმპერატორის ვილჰელმის მისაგებებლად. შეხვედრისას იმპერატორებმა სამჯერ გადაჭკონეს ერთმანეთი. შემდეგ იმპერატორი თავის „შტანდარტზე“ დაბრუნდა. იქვე მობრძანდა იმპერატორი ვილჰელმი და გაიმართა საუზმე.

პარიზი. ჟურნალ-გაზეთები აღნიშნავენ, მეფეთა შეხვედრის ამბავს საფრანგეთს დაწვრილებით შეატყობინებენ და ამიტომ შიში არაფრისა უნდა გვქონდესო.

ვენა. გაზეთების უმრავლესობა ბალტიის ნავთსადგურში მეფეთა შეხვედრა ევროპის მშვიდობიანობის საკითხისათვის დიდ რამედ მიაჩნიათ.

ალბანელთა აჯანყება.

უსკიუბი. მალესიაში ეხლა 10 ათასი შეიარაღებული ალბანელია. აჯანყებულნი მთავრობის მომხრეთა კარმიდამოს ცეცხლს უკიდებენ. აჯანყებულებს მირიდიტებიც მიემხრნენ. მათ საწინააღმდეგოდ სალონიკიდან მონასტრის გზით ჯარი გაჰგზავნეს. დიბრში ბოლეტინაციის დასამარცხებლად ჯარს აგროვებენ.

სამხედროთა ამბოხება.

უსკიუბი. ამბობენ სამხედროთა აჯანყებაში ახალგაზდა ოსმალთა კომიტეტიც ურევიაო. ახალგაზდა ოსმალთა კომიტეტის ნაწილი ოპოზაციად გადაიქცევა, კომიტეტი ფორმალურად აღარ იქნება, ძალას ოპოზიცია იგდებს ხელთა და დაარსდება ახალი ლიბერალი მთავრობა, რომელიც მიზნად დაისახავს რეფორმებსა და დეცენტრალიზაციასაო. უნდათ კონსტიტუციის გამოცხადების ამბავი გაიმეორონ და უეჭველი

ილიასთან, რომელიც მაშინ იდგა თავის დის სახლში, ავჭალის ქუჩის ბოლოს; იქვე იყო „ივერიის“ რედაქცია, სადაც ვაპირებდი მუ[illegible]

[illegible]

ლიმონი. კბილ. ყ.-დღ. 10—1 ს.

გურგენიძე შინაგ., სამშ., ხუთშ. 4—5 ს.

კუნთებში შეუშხაპუნებენ და ძარღვებში შეუშვებენ 606-ს

საღამოს 5—7 საათამდე.

კონსულტანტი ნირურგ. ავადმყ. დამსახურ. პროფეს. საიმპერ. სამხ. მედიკ. ავად. პროფ. მ. ს. სუბოტინი ორშ., ხუთშ. 3—4 საათ., წიდაწინვე ჩაწერით. (თ—1234.19)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიბრულ ავადმყოფთათვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან ავადმყ. 9½ ს. 10 ს,

ა. ნ. დიასამიძე ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ, კანისა და ვენერ. 11 12 ს.

ბ. ა. ბოპოვი ყოვ. დღე, კვირ. გარდა ყელ, ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11 11 ½.

შ. ა. მიქელაძე შინაგან და ბავშვთა ავადმყ. 1 2 ს.

ნ. მ. მელიქიშვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1 2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტეორიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრედვე ყვავილის აცრა და ძიძების ჯასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით,

წამლოვა „606“

(წლ—1018—293).

ექიმი კბილისა აბასთუმანში **ალ. სოლოლაშვილი**

იღებს ავადმყოფებს. აგარაკი ტერ. მარქაროვისა. (0—1334—9)

ეკლესიანი

ეროვნული

ეროვნული

ეროვნული

ბიანი ბოძები, რომელზედაც პარასკეობით სოფლელები ჰკიდებდნენ ცის ქვეშ ხორცს. იხდიდნენ თითეულ ბოძზედ თითო აბაზს მოიჯარადრეების სასარგებლოდ, მკითხველი ადვილად წარმოიდგენს, თუ რა რიგ დაასახიჩრებდა ბაზარს მის თვალსაჩინო ადგილზე ამ რიგად მოწყობილი სავაჭრო. ადვილი წარმოსადგენია ისიც, თუ რა განსაცდელში იმყოფებოდნენ როგორც ხორცის მყიდველნი ისე გამყიდველნიც: რაც უნდა სიცხე პაპანაქება ან წვიმა და თოვლ-ჟყაპი ყოფილიყო, ისინი იძულებულნი იყვნენ დილიდან საღამომდის ღია ცის ქვეშ ევაჭრათ; რა მოუვიდოდა თვით სავაჭრო მასალას ხორცს? ეს გარემეობა დიდ ხანს გვაფიქრებდა და უნდა რაიმე ღონისძიება გვეხმარა.

ბოლოს თვით ყასბების თხოვნით მე, როგორც ბაზრის დეპუტატმა, მივმართე თხოვნით ზემოხსენებულ სახაზინო ადგილის მოიჯარადრებს, გაეწმინდათ ბაზარი ხსენებული ბოძებიდგან და ნება მოეცათ აგვეშენებინა საბაზრო ადგილზედ ხორცის სავაჭრო ფარდული, რომლის შემოსავლიდან უნდა ესარგებლნათ იმათ იმ დრომდე, ვიდრე მათ მიერ იჯარით აღებულ სახაზინო ადგილს ბაზარი საკუთრებად შეიძენდა; ხოლო ამ ადგილის შესყიდვის შემდეგ თვით ფარდულიც ბაზრის საკუთრებად უნდა დაეტოვათ. მოიჯარადრეები დამთანხმდნენ და მეც საბაზრო (და არა ჩემს საკუთარს) ადგილზე გადავეხურე ხორცის სავაჭრო ფარდული. გარდა იმისა, რომ ხორცის მყიდველ-გამყიდველთ ზემო აღწერილი განსაცდელი ავაცდინე, ბაზარს სისუფთავე და სილამაზე შევძინე და მასთან საშუალება მივეცი უფრო ხელსაყრელ ფასში შეიძინონ ზემოხსენებული სახაზინო ადგილი; ამის გამო ყველა დიდს მადლობას მიცხადებდა. რას ვიფიქრებდი თუ ვინმე უკმაყოფილო დარჩებოდა? არ ვიცი რას მივაწერო ბ-ნ ლ-ძეს მიერ ასეთი ცილის წამება? ალბად პირადმა ინტერესებმა თუ წასძლია, ნამდვილი ფაქტი დაამახინჯა და მით შეცდომაში შეიყვანა როგორც რედაქცია ისე მკითხველი საზოგადოებაც.

დ. ონის დეპუტატი
დავით კერესელიძე.

რედაქტორ-გამომცემელი
ნ. კურდღელაშვილი.

გამოსაძები ცნობა

მატარებელთა მიმოსვლა
(საზაფხულო).

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: ჩქარი მატარ. № 2, პლაცკარტით დილის 10 ს. 8 წ. **საფოსტო** № 4, ღამის 12 ს. 10 წ. **სახალხო** № 6, ნაშუადღ. 2 ს. 44 წ. **ნარევი** მე-IV კლ. ვაგ, ან მე-III, დილის 4 ს. 37 წ.

ბათუმისაკენ: ჩქარ. მატ. № 11, პლაცკარტით ღამის 10 ს. 44 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. 41 წ. **სახ.** № 5, საღ. 6 ს. 36 წ. **ნარევ.** მე-IV ან მე-III კლ. ვაგ. დილ. 6 ს. 18 წ.

ბორჯომისაკენ: სახ. № 7/8 დილ. 7 ს. 58 წ. **სახ.** № 9/10 ნაშუადღ. 3 ს. 5 წ.

მცხეთაში: საავგარაკო მ ა ტ. № 77 a **, ნაშუადღ. 3 ს. 55 წ. **საავგარ. მატ.** № 77 **[illegible]

ჯულფინაში: [illegible] (ადგ[illegible] ეიდან) [illegible] ს. 12 ს. 40 წ.

ერევნისაკენ: სამგზ. და **საბარგ.** [illegible] № 78/79, მე-II და მე-III კლ. ვაგონ., [illegible] 8 წ. **სახ.** და **საბარგ. მატ.** № 109|104 [illegible] კლ. ვაგ. დილ. 11 ს. 28 წ.

ტფილისში მოდის.

ბაქოდან: ჩქარ. მატ. პლაცკარტ. № [illegible] საღ. 9 ს. 56 წ. **საფ.** № 3, დილ. 8 ს. 41 [illegible] **სახ.** № 5, ნაშუადღ. 5 ს. 51 წ. **ნარ.** მე-I [illegible] ან მე-III კლ. ვაგ. № 107, დილ. 4 ს. 56 წ.

ბათუმიდან: ჩქარ. მატ. პლაცკ. № 12, [illegible] დილ. 9 ს. 18 წ. **საფ.** № 4, საღ. 11 ს. 15 წ. **სახ.** № 6, ნაშუადღ. 1 ს. 59 წ. **ნარ.** მე-IV ან მე-III კლ. ვაგ. № 106, ღამ. [illegible] ს. 40 წ.

მცხეთიდან: საავგარაკ. № 76 a*, საღ. 8 ს. 28 წ. **საავ.** № 76 **, ნაშუადღ. 1 ს. 28 წ.

ბორჯომიდან: სახ. № 9|10 საღ. 9 ს. 8 წ. **სახ.** № 7|8, დილ. 7 ს. 8 წ.

ჯულფიდან: საფ. № 72|73, დილის 7 ს. 26 ს.

ერევნიდან საქონ. და **სახ.** № 80|81, შუადღის 12 ს. 48 წ. **საქონ.** და **სახ.** № 110|111, ღამ. 8 ს. 33 წ.

ქალაქის საავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანის ქუჩა, 9.
ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.
ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.
კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.
დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალ-

დებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჭმარო შემთხვევებისა, როცა დახმარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს

უფასო საექიმო დახმარება
ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები
1—2 **გ. ა. გედალინი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).
3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 619).
5—6 **ტ. მ. თათეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).
6—7 **შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ., 1, ტელ. 816).
8—9 **ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7. ტელ. 715).
10, 11—12 **ა. ი. შჩერბინინის** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71

სასანიტარო ექიმები

უბნები: 1, 2—9 **ვ. ფომინა-ოსიპოვისა** (ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).
მე-4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქალანთაროვი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 8, 517).
5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).
10, 11—12 **ვ. ა. მირაქოვი** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).
7—8 **გ. თ. ნათიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტნი შესახვ. 5. ტელ. 487).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტარო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათ არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჰყიდიან და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე. რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და მალაკინის მოედანზე.

გემეგის მიმოსვლა
საზაფხულო შავზღვასა და კასპიის ზღვაზე

რუსეთის სავაჭრო-სანაოსნო ამხანაგობისა

ბათომიდან გადის:

საფოსტო № 2. რომელიც ყველა ნავთსადგურებში შეივლის, 26 აპრილს, ხუთშაბათს ღამე 2 ს. გემი ვ. კ. „კსენია".

1 **ირგვლივ მოსიარულე,** სამშაბათ ღამე 12 ს. 30 წ. ყველა ნავთსადგურებში შეივლის, 2 **ირგვლივ მოსიარულე** ხუთშაბათს ღამის 12½ ს. პ ირ დ ა პ ი რ ი ბათომ-ყირიმისა, შაბათ ღამ 12½ საათზე გაუვლის სოხუმს, გაგრას, სოჩას, ტუაპსეს, ნოვორასიისკს, ფეოდოსიას, იალტას, სევასტოპოლსა და ხვის ფასად აიღებს 2%-სა. დღისიო ევპატორიას. 9—3 საათამდის. (25.421.19)

სამგზავრ. გემები ყველა ნავთსადგურში შემვლელი ორშაბათობით 12 ს. დღისით და შაბათობით დღის 12 საათზე. დაწვრილებითი ცნობანი შეიძლება მიიღოთ ტფილისში ველიამინოვის ქუჩაზე № 18. ტელეფონი № 11. იქვე იყიდება სამგზავრო ბილეთები და საქონელი, ბარგის ჩაბარება და დაზღვევა იქ შეიძლება.

სანაოსნო ამხანაგობა
კავკაზი და „მერკური"

ბაქოდან გადის:

ასტრახნისკენ კვირაობით, ორშაბათობით, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით, პარასკევობით და შაბათობით შუადღის 12½ ს.
კრასნოვოდსკში ყოველდღე საღ. 8 საათ.
ასტრაში ხუთშაბათობით საღამოს 6 საათ.
ლენქორანში ორშაბათობით საღ. 6 საათ.
ენზელში (პირდაპირი ჩქარი) სამშაბათობითა და პარასკევობით საღამოს 6 საათზე.
კრასნოვოდსკსა, ჩიკიშლიარსა, ასტრაბადსა, მეშედესერეს ხუთშაბათობპთ საღამოს 8 საათზე.
მტკვრისაკენ კვირაობით, სამშაბათობით ხუთშაბათობით და პარასკეობით საღამოს 6 საათზე.

ბაქოში მოდის:

ასტრახნიდან ყოველდღე საღ. 8 საათზე.
კრასნოვოდსკიდან ყოველდღე დილის ს. 45 წ.
ასტარიდან ხუთშაბათობით საღ. 6 საათ.
ლენქორანიდან ხუთშაბ. დილის 8 საათ.
ენზელიდან (პირდაპირი და ჩქარი) პარასკევობითა და ორშაბათობით დილ. 11 ს.
მეშედერესიდან, ასტრაბადიდან, ჩიკიშლიარიდან და **კრასნოვოდსკიდან** სამშაბათობით დილის 6 ს. 45 წ.

ყოველგვარი ცნობანი, რკინის გზის ბილეთი და პლაცკატები საქონლის გაგზავნისა თუ დაზღვევის საქმე იკითხეთ **ტფილისში** ერევნის მოედანზე № 3. „**კავკაზი მერკური**". ტელ. 682.

განცხადებანი

ქალაქიდგან წასვლის გამო
საჭიროა ამხანაგი პატარა თანხით. ძალიან ხელსაყრელი და მომგებიანია. ცერკოვნის შესახვევი, № 3 მე-9 უბანი. (1.529.1)

ქალაქის საუკეთესო ზალა. (ველიამინოვის ქ.) მოძრავ ქონებას მიიღებს **გასასყიდად** და აგრედვე **შესანახად.** მიღებულ ნივთებში იძლევა ხელის მოსაცვლელად 20 ი, ხოლო შენახვის ფასად აიღებს 2%-სა. დღისიო 9—3 საათამდის. (25.421.19)

ცინკოგრაფია
ქართველთა გამომცემელ ამხანაგობისა კისრულობს ყოველგვარ
კლიშეების დამზადებას.
საქმეს ასრულებს დროზე სუფთად და ხელმისაწვდენ ფასად.
ტფილისი, ვანქის დიდი ქუჩა, № 12. (თ.—1307.5)

ვერა „ბ ა ღ ი ე დ ე მ ი".
საუკეთესო ჰაერი. შეიძლება ადამიანმა თავისუფლად ამოისუნთქოს. იქვე **უკრავს ყოველ დღე ქალთა და ვაჟთაგან შემდგარი „სიმებიანი ორკესტრი".** საუკეთესოდ მოწყობილი ბუფეტი ალაგობრივი და სანღვარგარეთული ყოველნაირი ასასმელები. სამზარეულო აზიური და ევროპიული. ვკისრულობთ სადილებისა და ვახშმების გამართვას. ყოველ დღე არის **„ცოცხალი თევზი".** დაკვეთა შეიძლება პირადად და ტელეფონითაც: **ტელეფ. № 296.** ჰატივისცემ. **კონსტანტინე ი. ბაქრაძე.** (ს. 1338.4)

„შ რ ო მ ი ს" სტამბაში და **ფღრა-კითხვის საზოგადოებაში** **იყიდება**
იუმორ. ჟურნალების კომპლექტები
2. „ეშმაკის მათრახი", 1908 წ. 34 ნომერი . . . 2 „ —
იგივე მშვენიერის ყდით . . . 3 „ —
3. „მათრახი-სალამური", 1909 წ. 34 ნომერი . . 2 „ —
იგივე ყდით . . . 3 „ —
4. „მათრახი და სალამური", 1910 წ. 34 ნომერი . 2 „ 50
იგივე ყდით . . . 3 „ 50
5. „ალმანახები", 1909 წ. გამოც.: „აკაკი", „ეშმაკი", „ჯოჯოხეთი", „ტარტაროზი" და სხ. სულ 10 ნომერი — 50
6. „სალამური", 1911 წ. გამოც. 20 ნომ. . . . — 1 მ.
7. „ფაუსტი" გიოტესი, თარგ. მირიანაშვილისა—1 მ., „კოლპერაცია" — . — 30
ვინც გამოიწერს „შრომის" სტამბიდან თითოეულს არა ნაკლებ 5 ცალისა, დაეთმობა 25 პროც. ალმსი; Тифлисъ, Типографія „Шрома", Теофилу Болквадзе (0. 287.8)

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. 8—9 ს. კვირ. ავადმყ. არ იღებს. ნოსკოვის ქუჩა, № 3, ს. გალაბეშვილისა. (ტ)

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო
დაარსებულია 1880 წელს.
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა.
დ ი ლ ი თ:
„606" — 11—12 ს. **შეშხაკუნება კოლუსულტატიურად.**
ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ბ. გ. აგბასოვი: 1—2 ს. შინაგანი ბავშვთა ავადმყ.
კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა,
ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.
მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
გ. ი. გურგენოვი: 12—1 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.
ა. პ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი საბავშვო და ყვავილის აცრა.
ექიმი ქალი **ე. ნ. ამბრუმოვა-მელიქიანი** —2 ს. საბებიო და ქალების ავადმ.
ს ა ღ ა მ ო თ ი:
მ. გ. ავეტისიანცი: 6—7 საათ.
რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ა. ნ ავასარდიანი.** (წ. 1074.84)

იყიდება
ორი მანქანა ყანის მომკალ ძნად შემკრავი პირიან ფასში, შეიძლება ნისიადაც. სოფ. გიორგიწმინდა (საგარეჯოსთან) მთავრის ნიკ. ოქრომჭედლოვის (მხატვრიშვილის) მამულში. მოლაპარაკება იქ და აქაც. ორბელიანთ ქ. № 20, სახ. ხარაზოვისა. (1.527.1)

იყიდება ლიმონადის ქარხანა
„შ ვ ე ი ცა რ ი ა"
ნაძალადევში
მთელი თავის მოწყობილობით, რადგანაც ტფილისიდან გავდივართ. ცნობებისთვის მიმართეთ **ნაძალადევში, აფანასიევის ქ., № 3, კავთიაშვილს.** (25—492—20)

დაგა სამტრედია
ა ხ ა ლ ი ა გ უ რ ხ ა ნ ა.
ვამზადებთ დიდ ზომის აგურებს
6 X 3 X 1½ ვერშოკ. ზომიანს.
მსურველთ შეუძლიანთ შეიძინონ კარგი ღირებ სა ზომიერ ფასებში. ყოველივე დაკვეთა სისწრაფით სრულდება.
ჰატივისცემით **პორფირე ჭეიშვილი.** (თ. 1338 4)

სუსუნატის წინააღმდეგ ახალი
წ ა მ ა ლ ი
„SALO—პიჩილინი"
სწრაფად და საფუძვლიანად ჰმოქმედობს და ეკმიმა ახრით გონიერულ საშუალებად ითვლება. დარიგება კოლოფშივე ძევს. ნამდვილი მხოლოდ ლითონის კოლოფითაა. ცალი 1 მ. და 80 კაპ.
მოქმედობს კარგად ამ სენის გამწვავებისა და ქრონიკულად გამოჩენის დროს და სულ მოკლე ხანში შეუწყვეტელ დენასაც აჩერებს.
დამზ. Петербургъ, разъѣзжая, № 7 аптека Г. Конгейма. იგზანება ფასდადებით. გასაგზანი ფოსტის ტარიფის მიხედვით. არის აფთიაქებში. ნარდად საფთიაქო საწყობებში. Метцль 23672. (წ. 1161.14)

ყოველ-დღე მოგვდის:
ახალ-ახალი ხიზილალა (ქიტკა) 2 მ. 40 კ. გირ. ბოჩკის ხიზილალა 1 მ. 20 კ. გირ. წითელი ხიზილალა, ზუთხი, თართი, ლოქო, ფარგა, კობრი, სალიანის თევზეულობა, და ყოველგვარი გამოსუ-ლი თევზი
(წ.—1131—89)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თევზის მრეწველნი
ძმ. ალგველოვები
პუშკინის ქ., საკუთარი ს. № 9.
ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 712.

არ გაგზონილა! მხოლოდ 2 მან. 95 კაპ.

ვგზავნით ქვემოდ ჩამოთვლილ 14 ნივთს: 1. მშვენიერ მკვიდრ უბის საათს კაცთათვის — „ანკერ" (და არა ცილინდრი) ინგლისურ შავ-ფოლადისა. იმართება თავით. 6 საათში ერთხელ, ამა წკრიალა აქვს, 15 ქვიანია. 2. ქალთ. საუცხოო ყელის ძეწკვი, ახალი ფასონისა. 3. ბრელოკი - კინემატოგრაფი კომპასით, ან საუცხოო სანახავებით. 4. ზამშის ბუდე საათისათვის. 5. მოხდენილი ბეჭედი ამერიკულ ოქროსი „ღუბლე", პარიზულის თვალით. 6. სათეატრო ბინოკლი 4 ახრამტიულ შუშით ჩვეულებრივის ზომისა, რომელიც დიდის მანძილიდან აახლოვებს საგნებს. 7. საათის უზრუნველმყოფელი ქურდებისაგან. 8. პარიზის პლატოგრაფი, ზედმიწევნით მიჩვენებელია სხვა და სხვა სანახაობისა. 9—14 ექვსი მეტრს-მეტად სიგულისხმო სურათი. სულ ეს ღირს მხოლოდ 2 მ. 95 კ., ორი წყვილი 5 მ. 50 კ., 4 წყვილი—10 მ. 50 კ. ეს ნივთი საზურაგიან საათით 1 მანეთით **მეტი ღირს.** ხუნებული წყვილი საათისა და ნივთებით სოუკეთესო ღირსებისა და უმაღლესი ხარისხისა—3 მ. 95 კ., ორი წყვილი—7 მ. 40 კ. გასაგზავნი ორ წყვილზედ—40 კ. (ციმბირში 75 კ.) საათ ა ვგზავნით შემოწმებულ-შესწორებულს წუთი-წუთზე 8 წლის თავდებობით, ფასდადებით და უბეოდ. მ ი ს ა მ ა რ თ ი:
И. ШТРУФЕЛЬДЪ ВАРШАВА, ЭЛЕКТОРАЛЬНАЯ 11. ОТД. 116.
ეს მისამართი ამოსჭერით და კონვერტს ან ღია წერილს დაკარით.
Метцль. 36443. (6.1337.2)

შეუშხუნა „ჩვენი გემო" გვასი
დღე არ გაივლის ისე, რომ ჩემმა ნაცნობ-მეგობრებმა საყვედური არ მითხრან; კვასმა „გემომ" თავისი უწინდელი ღირსება დაჭკარგა და ეს არ უნდა მოგსვლოდაო. საყოველთაოდ ვაცხადებ, რომ ჩვენ არავითარი საერთო არა გვაქვს „გემოსთან". ჩვენ როგორც მისმა დამაარსებელმა და მოხელემ გავაუქმეთ ის და მის მაგიერ დავაარსეთ **„ჩვენი გემო"** და თუ „გემოს" სახელით უშვებს ვინმე კვასს, ეს მხოლოდ სიყალბეა. და ამისთვის მაქვს პატივი ვაუწყო პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ვისაც აინტერესებს კარგი ღირსების ნადუღი წყლიდან დამზადებული პურის კვასი მოითხოვონ ყველგან **„ჩვენი გემო"** და არ აურიონ ის მის მზგავს ფირმებში.
პატივისცემით **მათე გორგილაძე** და **ამხანაგობა.**
მისამართი: სუდენი ქუჩა სახლი № 6. (20.1096.16)

1912 წ. მიიღება ხელის მოწერა
დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ
„ნ ა კ ა დ უ ლ"-ზე
წელიწადი მერვე.
ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით და საგანგებოდ არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით, მონაწილეობას ღებულობენ ჩვენი ცნობილი მწერლები და პედაგოგები.
წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ:
24 წიგნი „ნაკადულისა" მცირე წლოვანთათვის; **12 წიგნი** „ნაკადულისა" მოზრდილთათვის.
საჩუქრად მიეცემათ წლიურ ხელის მომწერლებს
დასურათებული 120-ზე მეტი ორიგინალური იგავ-არაკი ალ. მირიანაშვილისა.
ფასი ჟურნალისა; წლიურად ორივე გამოცემა 5 მან., ნახევარ წლით—3 მან, ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი—3 მან. მოზრდილთათვის 12 წ. 3 მ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.
ხელის მოწერა მიიღება **ტფილისში** „ნაკადულის" რედაქციაში, გოლოვინის პროსპექტზე, ზუბალაშვილების სახ. Голованскій пр., д. № 8 და წერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზიაში. **ქუთაისში:** ისიდორე კვიცარიძესთან, თ. თავარიშვილთან, მარიამ ყაუხჩიშვილთან და „ნაკადულის" აგენტებთან; **სამტრედიაში**—ივანე გლადკოვთან, **ფოთში**—თეოფილე კანდელაკთან, **ბათომში**—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან და ტრაფიმ ინასარიძესთან, **დ. ხონში**—ეკატერინე ვასილის ასულ ბახტაძესთან, **ოზურგეთში**—ლეო იმნაძესთან, **თელავში**—ვანო პაატაშვილთან, **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან, **ბაქოში**—ვასილ ახვლედიანთან და ივანე ელიაშვილთან, **გორში** ნინო ლომაურთან და ქ-ნ ჯავახიშვილთან, **სოხუმში**—კნ. მარიამ ანჩაბაძესთან, **ჭიათურაში**—ივანე გომელაურთან, **განჯაში** ბ. ამბოქაძესთან და **ერევანში** კ. ოდაშარიასთან.
რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე.**
(წ.—1627—76 წ.) გამომცემელი **თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი.**

გამოვიდა გასასყიდად
ახლად ჩაწერილი ქართული სიმღერათა ფირფიტები
გრამოფონის საზოგადოებისა
რუსის ოპერის არტისტი ივ. სარაჯიშვილი
პოპულარული მომღერალი ბაგრატა.
ახალი ამბავი! კავკელთა გუნდი ახალი ამბავი!
მოისმენთ ამ ახალ ნემსიან ფირფიტების
„ამურეიბრის" გრამოფონისას,
რომელიც ოდნავ ხრიალსაც კი სრულიადა სპობს.

ГРАММОФОНЪ
Рег. знак

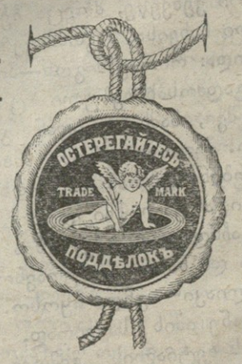

კავკასიის განყოფილება.
ტფილისი, გოლოვინის პროსპ., № 9,
სამხედრო ტაძრის პირდაპირ.
კ ა ტ ა ლ ო გ ებ ი უ ფ ა ს ო ა.
(4.1354.1)